

και ορειβασίας. Τα εφετεινά μαθήματα παρακολούθησαν ως μαθηταί, διάσημοι Ιταλοί οδηγοί.

Τα θεωρητικά μαθήματα περιελάμβαναν : Εξάρτυσις, προπαρασκευή και διεξαγωγή αναβάσεως, τεχνική καταυλισμού στο ύπαιθρο, φυσικές ιδιότητες του βουνού, τοπογραφία και προσανατολισμός, φυσιολογία και παροχή πρώτων βοηθειών, ιστορία της ορειβασίας κλπ. Τα τεχνικά μαθήματα περιελάμβαναν: τεχνική βράχου και πάγου, χρήσι του σχοινοῦ προς ασφάλισι του ορειβάτη, καθώς και άλλων τεχνητών μέσων ασφαλείας, αναρριχήσεις, διασώσεις κ.λπ.....

Αν και τα μαθήματα αυτά προορίζοντο μόνον για Ιταλούς, όπως καταρτισθούν εθνικοί (Ιταλοί) εκπαιδευταί, όπως γράφουμε και στην αρχή, δύο Έλληνες, μη μέλη του Ιταλικού Ορειβατικού Συνδέσμου, παρακολούθησαν τα μαθήματα, ύστερα από σχετική αίτησι του Συνδέσμου τους μέσω της U.I.A.A., για να γνωρίσουν τις ιταλικές μεθόδους διδασκαλίας. Αν και δεν μιλούσαν ιταλικά, εξοικειώθηκαν αμέσως και με την βοήθεια ενός Ιταλού μαθητή της Σχολής, που γνώριζε αγγλικά και γαλλικά - και εξετέλεσε χρέη διερμηνέως - οι Έλληνες αυτοί δεν δυσκολεύτηκαν να προσαρμοσθούν προς το περιβάλλον και να κατανοήσουν τα μαθήματα».

Λίγο αργότερα, με βάση τα πολύτιμα διδάγματα της πιο πάνω σχολής, ο Στ. Βασιλόπουλος δημοσιεύει στο «Βουνό», τ. 198, Σεπτ.-Οκτ. 1957, σ. 130-161, το άρθρο του «**Οι τελευταίες εξελίξεις στην αναρριχητική τεχνική του βράχου**». Το κείμενο συνοδεύεται με πολλά παραστατικά σκίτσα από το βιβλίο της σχολής του Club Alpino Italiano «Tecnica di Roccia».

Το 1956 πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω αναρριχήσεις :

1. 6/6/56 ΤΥΜΦΗ. Μεσοράχη Γκαμήλας, ανατολική κόψη.

Πρώτη διαδρομή, 300μ., ΙΙΙ. Γ. Μιχαηλίδης - Γ. Ξανθόπουλος.

2. 7-8/6/56 ΤΥΜΦΗ. Γκαμήλα Ι, ανατολική ορθοπλαγιά.

Πρώτη διαδρομή, 400μ., V+. Γ. Μιχαηλίδης - Γ. Ξανθόπουλος.

(«Το Βουνό», τ. 191, Ιουλ.-Αύγ. 1956, σ. 106-109).

3. 29/7/56 ΓΚΙΩΝΑ. Πυραμίδα, Β-ΒΔ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, 450μ.,

ΙΙΙ. Γ. Τσαμακίδης - Α. Καπετανάκης («Φ.Ο.Σ.», Φθινόπωρο 1956, σ. 60).

4. 1-2/8/56 ΟΛΥΜΠΟΣ. Στεφάνι, δυτική ορθοπλαγιά.

Νέα διαδρομή, 210μ., V+. Γ. Μιχαηλίδης - Γ. Ξανθόπουλος.

(«Το Βουνό», τ. 192, Σεπτ.-Οκτ. 1956, σ. 130-133).

5. 3/8/56 ΟΛΥΜΠΟΣ. Στεφάνι, δυτική ορθοπλαγιά.

Νέα διαδρομή. 170μ., V. Γ. Μιχαηλίδης - Γ. Ξανθόπουλος.

(«Το Βουνό», τ. 192, Σεπτ.-Οκτ. 1956, σ. 130-133).

6. 5/8/56 ΟΛΥΜΠΟΣ. Δυτική ορθοπλαγιά Τούμπας. Πρώτη διαδρομή.

100μ., ΙΙΙ. Γ. Μιχαηλίδης - Γ. Ξανθόπουλος - Κ. Ζολώτας.

(«Το Βουνό», τ. 192, Σεπτ.-Οκτ. 1956, σ. 130-133).

7. 29/10/56 ΟΛΥΜΠΟΣ. Γκόλνα, βόρεια ορθοπλαγιά/κόψη.

Πρώτη διαδρομή, ΙV. Κ. Ζολώτας - Α. Κατσαμάκας - Ι. Παπανικολάου.

(«Το Βουνό», τ. 194, Ιαν.-Φεβρ. 1957, σ. 30).

Στο τέλος της τεχνικής περιγραφής αυτής της διαδρομής, διαβάζω τα εξής : «*Η Ο.Ο (Ορειβατική Ομάδα) Λιτοχώρου θέλει να ευχαριστήσει και από*

την θέσι αυτή το μέλος του Τμήματος Αθηνών Γιώργο Μιχαηλίδη, γιατί χάρις στις γνώσεις αναρριχήσεως που έδωσε στον αρχηγό της σχοινοσυντροφιάς Κ. Ζολώτα, έκαμε δυνατή την αναρρίχηση αυτή».

Σχόλια Ν. Νέζη

Εκτός από τις παραπάνω αναφερόμενες αναρριχητικές διαδρομές έγινε ακόμα :

1/4/56 ΠΑΡΝΗΘΑ. Κεντρικό Άρμα, ανατολική ορθοπλαγιά.

Νέα διαδρομή, 110μ., III+. Γ. Μιχαηλίδης - Γ. Ξανθόπουλος.

(«Το Βουνό», τ. 190, Μάϊ.-Ιούν. 1956, σ. 83).

Το Δεκέμβριο του 1956 σημειώθηκε νέος σταθμός στη ζωή του Ορειβατικού: Το Τμήμα Μυτιλήνης άρχισε και αυτό να ασχολείται με την αναρρίχηση. (Σημείωση: Υπενθυμίζω πως το Τμήμα Βόλου, πρώτο από τα εκτός Αθηνών Τμήματα του Ε.Ο.Σ. ασχολείται με την αναρρίχηση, για λίγο όμως). Στο «Βουνό», τ. 193, Νοέμ.-Δεκ. 1956, σ. 178, διαβάζουμε :

«... Στις 23 Δεκεμβρίου, ύστερα από πρόσκλησι του Τμήματος και με την φροντίδα του Κεντρικού Συμβουλίου, ήρθε στη Μυτιλήνη ο γνωστός αναρριχητής του Τμήματος Αθηνών κ. Γ. Μιχαηλίδης για να δώσει μαθήματα αναρριχήσεως και να οργανώσει Ομάδα Αναρριχητών. Τα μαθήματα του κ. Μιχαηλίδη προκαλέσανε μεγάλο ενδιαφέρον και προβλέπεται η γρήγορη ανάπτυξις της αναρριχήσεως στη Μυτιλήνη, μόλις γίνει δυνατή η απόκτησις και των αναγκαίων ειδών αναρριχήσεως».

Και στο «Βουνό», τ. 194, Ιαν.-Φεβρ. 1957, σ. 21 : «**Μια αξιομίμητη προσπάθεια.** Η πρωτοβουλία που είχε το Τμήμα Μυτιλήνης να προσκαλέσει εκεί τον αναρριχητή του Τμήματος Αθηνών Γιώργο Μιχαηλίδη, για να δώσει στους Μυτιληνούς ορειβάτες μαθήματα αναρριχήσεως, είναι ένα παράδειγμα που πρέπει να βρει μιμητάς και σε άλλα Τμήματα του Συνδέσμου μας. Και το Τμήμα Μυτιλήνης είναι άξιο ιδιαιτέρων συγχαρητηρίων για την προσπάθειά του αυτή, γιατί αν και είναι το νεότερο Τμήμα του Συνδέσμου μας, κατανόησε την τεράστια σημασία που έχουν για κάθε ορειβάτη οι αναρριχητικές γνώσεις και μάλιστα της σύγχρονης τεχνικής. Την προσπάθεια αυτή του Τμήματος Μυτιλήνης θα πρέπει να την μιμηθούν σύντομα και άλλα Τμήματα του Συνδέσμου μας, οργανώνοντας και αυτά Ομάδες Αναρριχητών, που θα είναι οι πυρήνες για την καθολική διάδοσι της αναρριχήσεως σε όλα τα μέλη τους».

Μέσα στο 1956 είδαμε και την ίδρυση ενός καινούργιου, αποκλειστικά ορειβατικού σωματείου : Του Συνδέσμου Ελλήνων Ορειβατών (Σ.Ε.Ο.), που δημιουργήθηκε από μια δεκαπεντάδα αναρριχητών, μελών του Ορειβατικού Αθηνών που διαφωνούσαν με τη γραμμή των διοικούντων τον Ε.Ο.Σ., καθώς και από μερικούς ορειβάτες άλλων σωματείων. Για την ακρίβεια, τα γεγονότα που οδήγησαν στη διάσπαση έχουν ως εξής σε συντομία :

Όταν τον Ιανουάριο του 1955 κατά τις αρχαιρεσίες της Ομάδος Αναρριχητών η διοίκησή της, όπως σημείωσα και παραπάνω, περιήλθε ολόκληρη σε άτομα μη αρεστά στο Δ.Σ. του Τμήματος Αθηνών του Ε.Ο.Σ. και του Κεντρικού Συμβουλίου, πράγμα που συνέβη για πρώτη φορά μέσα στο

δωδεκάχρονο διάστημα της ζωής της, ο Ε.Ο.Σ. διέλυσε αυτή την ομάδα και ίδρυσε καινούργια με μοναδικό σκοπό να βάλει δική του διοίκηση. Η φανερή αυτή πρόκληση έδωσε τη χαρακτηριστική βολή στις ήδη τεταμένες σχέσεις αναρριχητών και Τμήματος Αθηνών, οι περισσότεροι από τους οποίους βρήκαν σαν μοναδική διέξοδο την αποχώρηση από τον Ε.Ο.Σ. και την ίδρυση του Σ.Ε.Ο.

Παραθέτω από το «Βουνό», τ. 184, Μάιος-Ιούνιος 1955, σ. 95, το σχετικό με τη διάλυση της μέχρι τότε Αναρριχητικής Ομάδος του Ε.Ο.Σ. και την ίδρυση νέας, δημοσίευμα :

«Αναρριχητικά. Σύμφωνα με τον εγκριθέντα από το Κεντρικόν Συμβούλιον Κανονισμό Ομάδων Αναρριχητών, το Διοικ. Συμβούλιον του Τμήματος εξέλεξε 41 τακτικά μέλη, τα οποία και θα αποτελέσουν την συγκληθείσαν εις τις 23 Μαΐου ε.ε., ημέραν Δευτέραν, ώραν 8 μ.μ. εις τα Γραφεία του Τμήματος, πρώτην τακτικήν Γενικήν Συνέλευσιν της Αναρριχητικής Ομάδος του Τμήματος Αθηνών».

Και στο μεθεπόμενο τεύχος («Το Βουνό», τ. 186, Σεπτ.-Οκτ. 1955, σ. 139) διαβάζω το εξής σχετικό δημοσίευμα :

«Ομάς Αναρριχητών. Η Δ.Ε. μετά την εφαρμογή του εγκριθέντος από το Κεντρικό Συμβούλιον του Συνδέσμου Κανονισμού, το Δ.Σ. του Τμήματος Αθηνών προσεκάλεσε τα επιδοθέντα έως σήμερα εις την αναρρίχησι μέλη του, όπως εκλέξουν την διοίκησιν της Ομάδος. Από την Γεν. Συνέλευσιν της 30-5-1955 εξελέγη η Διοικούσα Επιτροπή της Ομάδος, καταρτισθείσα εις σώμα ως εξής: Πρόεδρος: Μιχ. Δέφνερ, Γραμματέυς Αν. Τσεκούρας, Έφορος Γ. Μαρτζούκος και Διαχειριστής Μιχ. Χριστοδούλου.

Προ των αρχαιρεσιών διεξήχθη ενδιαφέρουσα συζήτησις δια την νέαν διάρθρωσιν της Ομάδος και την πρώτην εφαρμογή του Καταστατικού Ο.Α.».

Σχετικά με την ίδρυση του Σ.Ε.Ο. διαβάζουμε στην επιθεώρηση «Ορειβάτης», τ. 6, Ιούν. 1957, σ. 34-35, τα εξής :

«Η ίδρυσις του ΣΕΟ. Ζητήσαμε να πληροφορηθούμε τους λόγους που ηνάγκασαν τα ηγετικά στελέχη του νέου Ορειβατικού Σωματείου Σ.Ε.Ο. να εγκαταλείψουν τον Ελληνικό Ορειβατικό Σύνδεσμο και να αποφασίσουν την ίδρυσι του Συνδέσμου Ελλήνων Ορειβατών. Με πολλή ευγένεια, το Διοικητικό Συμβούλιο του νεοσύστατου αυτού Ορειβατικού Συνδέσμου, αποτελούμενο από πραγματικούς ορειβάτες, μας πληροφόρησε προφορικώς αλλά και εγγράφως, για τους λόγους αυτούς.

Η απάντησις του ΣΕΟ εις τα ερωτήματά μας έχει ως εξής: «Η έλλειψις ενός καθαρώς Ορειβατικού Σωματείου ήταν από καιρό αισθητή στους ορειβατικούς κύκλους της χώρας μας. Όλα τα εκδρομικά και φυσιολατρικά σωματεία, ακόμη και τουριστικά, όπως η Ελληνική Περιηγητική Λέσχη, έχουν βεβαίως τους ορειβάτας των, που αποτελούν όμως συνήθως την μικρή μειονότητα μέσα στα πολλά τους μέλη. Έτσι μοιραία και αναπόφευκτα, η γραμμή των σωματείων αυτών είναι το πλείστον τουριστική ή απλώς εκδρομική χωρίς καμμία ιδιαίτερη προσπάθεια για την καλύτερη οργάνωσι και βελτίωσι του ορειβατικού των δυναμικού. Ακόμη και ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύνδεσμος, η παλαιά αυτή Ορειβατική Ομοσπονδία, δια λόγους που δεν μπορούμε να γνωρίζουμε, εστράφη μεταπολεμικά περισσότερο προς την αγωνιστική χιονοδρομία, συνδυασμένη και με τουριστικές διαδρομές και εγκατέλειψε σχεδόν τελείως την παλιά του ορειβατική βάση. Το σκι δεν χρησιμοποιήθηκε εκεί για την κατάκτησι

του χειμερινού βουνού, για πραγματικές αναβάσεις, σαν ορειβατικό σκι, αλλά το βουνό ή μάλλον ωρισμένες κατάλληλες πίστες του, έγιναν ο τόπος αγωνιστικών και μάλλον επιδεικτικών εκδηλώσεων. Έτσι το πνεύμα που ανεπτύχθη εκεί ξέφυγε από το γνήσιο ορειβατικό πνεύμα, με συνέπεια να περιορισθή ακόμη περισσότερο η ορειβατική δραστηριότητα.

Την ανάγκη αυτή μιας ορειβατικής οργανώσεως κατενόησε η Ο.Ε.Σ.Ε. και θέλησε κάπως να θεραπεύσει με την σειράν μαθημάτων περί ορειβασίας που ωργάνωσε τελευταία. Χρειαζόταν όμως μια συνεχής προσπάθεια από μέρους των ενδιαφερομένων ειδικώς για την ορειβασία κι έτσι κατέστη αναγκαία η ίδρυσις ενός καθαρώς ορειβατικού σωματείου όχι μόνο για να δοθή η επιβαλλομένη ώθησις στην καθυστερημένη από χρόνια ορειβατική κίνησις στην ορεινότατη χώρα μας, αλλά για να μπορέση να αναπτυχθή και πνεύμα ορειβατικό, που είναι αναγκαία προϋπόθεσις για την βελτίωσις της ορειβασίας.

Απ' αυτή την ανάγκη ξεπήδησε ο Σ.Ε.Ο., που ιδρύθη από έτους περίπου, από ομάδα επιλέκτων παλαιών ορειβατών του Ε.Ο.Σ. κυρίως και μερικών άλλων Σωματείων και αριθμεί σήμερα περί τα 100 μέλη. Εάν δεν έγινε μέχρι σήμερα ευρύτερα γνωστή η ίδρυσις και η αξιόλογη μέχρι τούδε δράσις του πρώτου αυτού καθαρώς ορειβατικού Σωματείου είναι διότι υπήρχε μέχρι πρότινος ακόμη αμφιβολία ως προς την διατήρησις του τίτλου «Σύνδεσμος Ελλήνων Ορειβατών» υπό τον οποίον ιδρύθη.

Είναι λυπηρό αλλά πρέπει να λεχθή, το ότι το Δ.Σ. του Ε.Ο.Σ. ενήργησε κατά του νέου αυτού ορειβατικού Σωματείου κατά τρόπον αντιβαίνοντα προς τις Καταστατικές Αρχές και την παράδοσις του Ε.Ο.Σ. που δεν απέχουν καθόλου από τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του Σ.Ε.Ο., όπως διαγράφονται πολύ ευρύτερα μάλιστα, στο Καταστατικό του. Αλλά περί των σκοπών και των επιδιώξεων του νέου αυτού ορειβατικού Σωματείου ομιλεί καλύτερα ο Απολογισμός της Προσωρινής Δίκης Επιτροπής τς κατά την πρώτην Γεν. Συνέλευσιν του παρελθόντος Ιανουαρίου και του οποίου απόσπασμα του προλόγου θεωρούμεν σκόπιμον να παραθέσωμεν.

.... Η ίδρυσις μας υπαγορευθείσα από την ανάγκη υπάρξεως ενός καθαρώς ορειβατικού Σωματείου μαζί με την καλύτερη τεχνική του ψηλού κυρίως βουνού και την κατάλληλη ατμόσφαιρα για την ανάπτυξι πνεύματος ορειβατικού, απαραίτητου και για την επιτυχία ανωτέρων ορειβατικών επιδόσεων και των ορειβατικών μας σκοπών. Οι σκοποί μας είναι γνωστοί και από το καταστατικό του Σ.Ε.Ο. Νομίζουμε εν τούτοις πως θα πρέπει να πούμε κάτι γι αυτούς, για να εξάρουμε και την σημασία τους.

Ο κύριος σκοπός μας είναι η «ευρεία διάδοσις της ορειβασίας και η προσπάθεια ανυψώσεώς της στο διεθνές επίπεδο» που σε μια χώρα ορεινή σαν τη δική μας ανοίγει μεγάλο πεδίο δράσεως στο Σύνδεσμό μας. Για να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός αναφέρονται στο Καταστατικό μας, τα όσα θα πρέπει να επιδιώξη ο Σ.Ε.Ο. και σαν τελική επιδίωξι αναγράφεται η «προαγωγή του πνεύματος αλληλεγγύης και αγάπης μεταξύ των μελών σαν πλαισίου και ΣΚΟΠΟΥ πάσης ορειβατικής προσπαθείας». Πράγματι αυτή η τελική επιδίωξι φάνηκε στους ιδρυτάς του Σ.Ε.Ο. σαν απαραίτητη προϋπόθεσις για την επιτυχία του σκοπού του, σαν βασική ιδεολογική βάση, επάνω στην οποία θα πρέπει να στηριχθή το έργο του Σ.Ε.Ο. Αυτή η ιδεολογική βάση που πρέπει να γίνη κοινή συνείδησις όλων μας, δίνει

το απαραίτητο περιεχόμενο στην κίνησή μας και θα πρέπει ν' αποτελέσει, σαν κοινή πλέον αντίληψις, τον ενωτικό κρικό που θα μας κινή όλους μαζί και καθέναν χωριστά προς το ίδιο ιδανικό.

Είναι η πρώτη φορά που το Καταστατικό ενός Ορειβατικού Σωματίου περικλείει στους σκοπούς του κάτι που διαφαινόταν ήδη σε πολλούς από μας σαν κύριος απώτερος σκοπός και πρέπει να είμεθα υπερήφανοι γι' αυτό. Νομίζαμε, πως είναι καιρός να φανή και καταστατικά πως η ορειβασία δε γίνεται μόνον για την ορειβασία και πως πέρα από αυτή, μπορεί να προσφέρει στους ανθρώπους, όταν την νιώσουν, όλα εκείνα τα υψηλότερα ανθρώπινα συναισθήματα που η έλλειψίς τους οδηγεί στις χειρότερες συμφορές.

Όσο πληρέστερα νοιώσουμε την ιδεολογική αυτή βάσι της ορειβασίας, τόσο ευκολότερα θα παραμερίσουμε τους στενούς εγωισμούς και τις μικροτητές μας, τόσο καθαρότερα θα δούμε το πραγματικό μας συμφέρον, τόσο ψηλότερα θα σταθούμε ατομικά και σαν καλύτεροι ορειβάτες πλέον τόσο γρηγορότερα θα φθάσουμε στην κορυφή των κοινών μας επιδιώξεων. Ξεκινώντας απ' αυτή την βάσι ο Σ.Ε.Ο. δεν μπορεί να περιορισθί σε στενή σωματειακή δράσι με ταμειακά οφέλη. Το νέον Δ. Συμβούλιον θα πρέπει να συνεργασθί με όλα τα αδελφά Σωματεία επί βάσεως απολύτου ισοτιμίας και να στραφή προς πάσαν κατεύθυνσιν για την διάδοσι των σκοπών του Σ.Ε.Ο. ώστε τελικά και τα οικονομικά οφέλη να είναι πολύ σοβαρότερα απ' ότι θα ήσαν με εγωιστική σωματειακή πολιτική. Έτσι μόνον θα μπορέσει ο Σ.Ε.Ο. να επιτελέση τον ευρύτερο κοινωνικό του σκοπό».

Τα ιδρυτικά μέλη του Σ.Ε.Ο., σύμφωνα με το καταστατικό του, ήταν οι παρακάτω: Ιωάννης Πετρόχειλος, Δημήτρης Βασιλάς, Ρωμύλος Πετρόπουλος, Γ. Βομβύλας, Αθανάσιος Καπετανάκης, Νέλη Μπογιατζόγλου, Κώστας Κράλλης, Άννα Πετροχείλου, Τηλ. Αποστόλου, Παν. Γερακάκης, Διονύσης Βασιλόπουλος, Α. Παπανδρέου, Θ. Μπακόπουλος, Π. Γεωργιάδης, Ε. Σκορδοπέκης, Γ. Πενταράκης, Μίλιος Στεφανόπουλος, Α. Κοτζιάς, Θαν. Κίτσιος, Γιάννης Κατράκης, Δημήτρης Λιάγκος και Ε. Κομποργιανίδης. Το πρώτο Δ.Σ. του Σ.Ε.Ο. αποτελέστηκε από τους εξής: Πρόεδρος Ιωάννης Πετρόχειλος, Αντιπρόεδρος Δημήτρης Βασιλάς, Γεν. Γραμματεύς Ρωμύλος Πετρόπουλος, Ταμίας Γ. Βομβύλας, Έφορος Αθανάσιος Καπετανάκης και Σύμβουλοι Κώστας Κράλης και Νέλη Μπογιατζόγλου.

Από το πρώτο τεύχος της επετηρίδας του Σ.Ε.Ο. «Ορειβασία», τ. 1, Οκτ. 1959, α. 2-4, αναδημοσιεύουμε το κύριο άρθρο :

«Τί είναι Ο Σ.Ε.Ο; Ποιός είναι ο σκοπός του; Ο Σ.Ε.Ο. είναι ένας σύνδεσμος που αποτελείται κυρίως από ορειβάτες και διοικείται από ορειβάτες, με σκοπό και δραστηριότητα καθαρά ορειβατικούς. Στην Ελλάδα δεν υπήρχε μέχρι στιγμής σύλλογος με τέτοια χαρακτηριστικά, σύλλογος καθαρά ορειβατικός και βάσιμα μπορούμε να ισχυρισθούμε ότι όχι μόνο χάρις στη δράση του, αλλά χάρις στη μορφή του ο Σ.Ε.Ο. γεμίζει ένα κενό που υπήρχε στη χώρα μας. Ο Σ.Ε.Ο. αποτελείται κυρίως από ορειβάτες και είμαστε εξ' άλλου ιδιαίτερα υπερήφανοι γιατί οι καλύτεροι Έλληνες ορειβάτες στη μεγάλη πλειοψηφία τους είναι μέλη του Συνδέσμου μας. Ελπίζουμε δε πως δεν θ' αργήση η μέρα που όλα ανεξαιρέτως τα τακτικά μέλη μας θα είναι όντως ορειβάτες. Η συνεχής μεταμόρφωσις και ορειβατική ενεργητικοποίησις του έμψυχου υλικού του Συνδέσμου μας, μας πλησιάζει

προς το στάδιο αυτό και ταυτόχρονα θα μας επιτρέψει και επιβάλει τη σχετική οργανική προσαρμογή προς τη διαμορφούμενη πραγματικότητα.

Αυτή η συνεχώς επιτεινόμενη ορειβατικοποίηση της βάσης του Συνδέσμου μας, μας ικανοποιεί επειδή ξέρουμε πως ένα περιβάλλον καθαρά ορειβατικό είναι ιδιαίτερα πρόσφορο για ν' αναπτυχθή η τεχνική στάθμη των ορειβατών και απολύτως αναγκαίο για ν' ανθήσει η ιδιότυπη ορειβατική ψυχολογία και πιο γενικά όλος ο πνευματικός πλούτος της ορειβασίας.

Όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου μας είναι ορειβάτες. Όλοι κάνουν αναβάσεις χειμερινών βουνών ή αναρριχήσεις βράχου. Έτσι είναι δυνατό, στη Διοίκηση του Συνδέσμου μας, να αισθάνεται και να σκέπτεται ορειβατικά, να εκφράζει την ορειβασία. Εξ' άλλου η ορειβασία περικλείνει ένα *minimum* (ελάχιστον) αναποφεύκτων κινδύνων και πιστεύουμε πως η Διοίκηση του Συνδέσμου μας δεν θα είχε το ηθικό δικαίωμα να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της ορειβασίας, αν δεν έπαιρνε πρώτη αυτή το μέρος που της αναλογεί των κόπων και του κινδύνου.

Μοναδικός σκοπός μας είναι η ορειβασία, δηλαδή η πραγματοποίηση αναβάσεων. Εμείς, Σύνδεσμος αποτελούμενος και διοικούμενος από ορειβάτες, δεν είναι δυνατόν να διακηρύσσουμε πως υπάρχει «ανάγκη ισορροπίας» ανάμεσα στην ορειβασία και άλλες άσχετες προς αυτήν εκδηλώσεις όπως η αγωνιστική χιονοδρομία, ο ορεινός τουρισμός, ή διάφορες επιστημονικο-φιλολογικές προσπάθειες. Κάθε άλλη τυχόν δραστηριότητα του Συνδέσμου μας, πέρα απ' την πραγματοποίηση αναβάσεων, δεν είναι παρά απλό «μέσο προς σκοπόν», απλές διευκολύνσεις που παρέχονται στα μέλη μας για να πραγματοποιήσουν τις αναβάσεις που επιθυμούν ή απλά δευτερεύοντα αντανακλαστικά αποτελέσματα της επίτευξης του σκοπού μας, δηλαδή της ποσοτικής αύξησης και ποιοτικής βελτίωσης της ορειβατικής δραστηριότητάς μας.

Έστω κι αν αυτός ο προγραμματισμός, αυτές οι αξιώσεις και προοπτικές πρόκειται να χάσουν σαν αποτέλεσμα την αργή αριθμητική αύξηση των μελών μας, ο Σύνδεσμος δεν πρόκειται να εγκαταλείψει τον δύσκολο και σωστό δρόμο που ολόσωμος ακολουθεί. Πάντα αρνηθήκαμε να θυσιάσουμε την «καθαρότητα» της ορειβατικής δραστηριότητάς μας προς τις καθημερινές αναγκαιότητες και πειρασμούς. Ελπίζουμε δε πως η αφοσίωση των μελών μας στο Σ.Ε.Ο. και το ορειβατικό ιδανικό που εκφράζει και καλλιεργεί, θα μας επιτρέψει να συνεχίσουμε στο δρόμο αυτό».

Σχετικά με τα αίτια εκείνης της αποχώρησης από τον Ορειβατικό και ίδρυσης του Σ.Ε.Ο. διαβάζουμε, είκοσι χρόνια αργότερα, στο Δελτίο του Σ.Ε.Ο., «Παράρτημα Περιοδικού Ορειβασία» (Περίοδος Β, τ. 3, Ιούλ.-Σεπτ. 1976, σ. 5) μεταξύ άλλων και τα εξής:

«... Δυστυχώς όμως ο Ε.Ο.Σ. δεν επεδίωξε και δεν ηθέλησε:

α. Να συγκροτήσει πάνω στις εξελισσόμενες μορφές την αναρριχητική του ομάδα.

β. Να καλύψει σε πολλούς τομείς και να μικρύνει την απόσταση που χώριζε την Ελληνική από την Ευρωπαϊκή ορειβασία και

γ. Υπήρξε άρνηση στη διοχέτευση στον Ε.Ο.Σ. νέου αίματος και σύγχρονης νοοτροπίας. Τότε, το 1956, τη δύσκολη αυτή στιγμή για την Ορειβασία ήρθε η ίδρυση του Σ.Ε.Ο. να καλύψει κατά θετικό τρόπο το κενό που είχε παρουσιασθή και να βοηθήσει δημιουργικά την ανάπτυξη του αθλήματος...».

Σχόλια Ν. Νέζη

Δυστυχώς, η αντιπαράθεση μεταξύ Ε.Ο.Σ. και Σ.Ε.Ο. συνεχίστηκε επίσημα για πολλά χρόνια ακόμα, ενώ ανεπίσημα συνεχίζεται ακόμα και σήμερα, τολμώ να πω έντονα, μεταξύ μερικών ορειβατών ή και ομάδων και η οποία εκφράζεται είτε στις διάφορες συζητήσεις, θέσεις και απόψεις, είτε σε διάφορα άρθρα, επιστολές σε περιοδικά κ.α. Δημοσιεύματα της νοοτροπίας, της υπεροψίας, της αντιζηλίας, της περιφρόνησης, του ανταγωνισμού που υπήρχε μεταξύ Ε.Ο.Σ. και Σ.Ε.Ο. υπάρχουν πολλά. Χαρακτηριστικά αναφέρω μερικά :

Ε.Ο.Σ.-Τμ. Αθηνών. Διμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο, τ. 105, Ιουλ.-Αύγ. 1976, σ. 15:

«Ακολουθώντας τη γραμμή που χάραξε το Δ.Σ. του Τμήματος Αθηνών, με στόχο να πέσουν τα τείχη που σε χρόνο ανύποπτο, άνθρωποι άσχετοι με το βουνό, όρθωσαν προοδευτικά και με σύστημα ανάμεσα στους Έλληνες ορειβάτες, ανάμεσα στον Ε.Ο.Σ. και τ' άλλα ορειβατικά σωματεία, πραγματοποιήσαμε τρεις κοινές αναβάσεις με το Σ.Ε.Ο. Αθηνών».

Σ.Ε.Ο. Παράρτημα Περιοδικού «Ορειβασία», τ. 3, Ιουλ.-Σεπτ. 1976, σ. 6 :

«Σ' όλο αυτό το διάστημα μέσα από τόσες αντιξοότητες, ήταν φυσικό να γίνουν και λάθη. Τα λάθη μας ας γίνουν μαθήματα. Οι νέοι που πέρνουν στα χέρια τους ένα σύνδεσμο, σαν τον Σ.Ε.Ο., τους ευχόμαστε εμείς οι παλαιότεροι, να τον οδηγήσουν πλησιέστερα στο ορειβατικό ιδανικό που καλύπτει μια πνευματική πληρότητα απαλλαγμένη από προσωπικές μικρότητες που ήταν φυσικό να είχαμε εμείς οι παλαιότεροι».

Σ.Ε.Ο. Περιοδικό Ορειβασία, τ. 4, Απρ. 1979, σ. 38 :

«Ο Σ.Ε.Ο. δεν στάθηκε 20 χρόνια μόνος στις επάλξεις, για την ορθή εκπροσώπηση των ορειβατών, για να προχωρήσει σήμερα, ύστερα από την πλήρη επιτυχία του, σ' ένα νόθο φτιαχτό κατασκευάσμα σαν την Ε.Ο.Χ.Ο. Εκεί μέσα δεν υπάρχει, ούτε θα υπάρξει ποτέ θέση για τους ορειβάτες. Αντίθετα, ας μας επιτραπεί με την ευκαιρία, να ζητήσουμε εμείς από όλους τους πραγματικούς ορειβάτες να εγκαταλείψουν, όσο το δυνατόν γρηγορότερα αυτό το σαθρό πλεούμενο που λέγεται Ε.Ο.Χ.Ο.».

«Κορφές», τ. 143, Μάιος-Ιούνιος 2000, σ. 72-73 :

«Ένα γράμμα στο Γιώργο Τσαμακίδη που δεν ταχυδρομήθηκε την ώρα που θάπρεπε. Του Στέλιου Βασιλόπουλου.....».

Μετά το διαχωρισμό, ζητάς να με δεις. Και στα γραφεία του Σ.Ε.Ο., μπροστά σε όλους, μου σφίγγεις το χέρι. Κι ενώ περιμένω να σε δω χαρούμενο, εσύ, με τους δυο Δημήτρηδες του Σ.Ε.Ο. (τον Τάκη Μπουντόλα και το Γιατρό) δίπλα σου και με βαθιά θλίψη στα μάτια μου λες : Αργήσαμε πολύ Βασιλόπουλε. Ο Μήτσος (Δημήτρης Λιάγκος) έφυγε !!! Γιατί ;;; Τόσα χρόνια, όλοι μαζί, χέρι-χέρι, θα μπορούσαμε να έχουμε έναν κόσμο καλύτερο για όλους μας. Γιατί ;;; Και καταλήγεις : Κάναμε πολλά λάθη. Όλοι μας.».

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1957 - 1958

Το 1957 πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω αναρριχήσεις :

1. 9/6/57 ΧΕΛΜΟΣ. Νεραϊδόρραχη, ανατολική ορθοπλαγιά.
Πρώτη διαδρομή, 700μ., IV. Γ.Μιχαηλίδης - Δ. Ψυρρόπουλος.
(«Ελληνικό Ύψαιθρο», τ. 188, Ιούλ.-Αύγ. 1957, σ. 6-7).
2. 19/7/57 ΟΛΥΜΠΟΣ. Σκολιό, βόρεια ορθοπλαγιά.
Νέα διαδρομή, 320μ., V. Γ. Τσαμακίδης - Δ. Λιάγκος - Α. Καπετανάκης.
(«Φ.Ο.Σ.», τ. 26, Χειμώνας 1957, σ. 110-111).
3. 20/7/57 ΟΛΥΜΠΟΣ. Στεφάνι Α-ΒΑ ορθοπλαγιά.
Επανάληψη της διαδρομής Comici - Escher 1934. Γ. Τσαμακίδης - Δ. Λιάγκος.
(«Φ.Ο.Σ.», τ. 26, Χειμώνας 1957, σ. 110).
4. 29-30/7/57 ΟΛΥΜΠΟΣ. Μύτικας, δυτική ορθοπλαγιά.
Πρώτη διαδρομή, 380μ., VI. Γ. Μιχαηλίδης - Κ. Ζολώτας.
(«Το Βουνό», τ. 197, Ιούλ.-Αύγ. 1957, σ. 110-113).
5. 25-27/12/57 ΧΕΛΜΟΣ. Πρώτη διάσχιση της κορυφογραμμής (Νησί - Στεφάνι - Αετοράχη - Ψηλή κορυφή). Αναρριχητικό πέραςμα του χτενιού από ΝΑ προς ΒΔ, κάτω από σκληρές χειμερινές συνθήκες με δύο μπιβουάκ.
Γ. Μιχαηλίδης - Δ. Λιάγκος («Ορειβασία», τ. 1, Οκτ. 1959, σ. 11).

Σχόλια Ν. Νέζη

Εκτός από τις παραπάνω αναφερόμενες αναρριχητικές διαδρομές έγιναν και οι εξής :

- 19/5/57 ΠΑΡΝΗΘΑ. Νότιο Άρμα, Ν-ΝΑ ορθοπλαγιά.
Νέα διαδρομή, 110μ., IV. Γ. Μιχαηλίδης - Γ. Τσαμακίδης - Δ. Κυριακού.
(«Ενημερωτικό Δελτίο Ε.Ο.Σ. Αθηνών», τ. 119, Νοέμ.-Δεκ. 1978, σ. 23).
- 13/10/57 ΑΚΡΟΚΟΡΙΝΘΟΣ. Εκπαιδευτικές αναρριχητικές ασκήσεις από μέλη του Σ.Ε.Ο. Αθηνών.

Όσον αφορά δε την κίνηση στο Τμήμα Αθηνών του Ε.Ο.Σ., διαβάζουμε στο περιοδικό «Το Βουνό», τ. 194, Ιαν.-Φεβρ. 1957, σ. 28 τα εξής :

«Η δράσις της Αναρριχητικής Σχολής..... Ασκήσεις και αναρριχητικές διαδρομές έγιναν και σε άλλα συγκροτήματα βράχων, που συνοπτική περιγραφή τους ακολουθεί εν συνεχεία.

Πέτρα Βαρυμπόμπης : Στις ασκήσεις ελευθέρας αναρριχήσεως, που κάλυψαν ολόκληρη σχεδόν την περίοδο από τα μέσα Σεπτεμβρίου έως το τέλος Οκτωβρίου, συμμετείχαν τα μέλη του Τμήματος Αθηνών: Μ. Δαράκη, Χ. Καλπούζου, Ισμ. Κιλεκίδου, Μ. Στυλιανού, Θ. Χατζηγιάννη, Ευ. Ζαραχάνης, Π. Ιδοσίδης, Τ. Κόκαρης, Α. Κοκκώνης, Λ. Λεοντιάδης, Θ. Μακρής, Π. Νικόπουλος και Χρ. Σταματίου, με την επίβλεψη και την καθοδήγησι των Στ. Βασιλόπουλου, Γ. Μαρτζούκου και Γ. Μιχαηλίδη. Κατά την διάρκεια των ασκήσεων αυτών κατεβλήθη προσπάθεια εφαρμογής των μεθόδων που edίδαξε η Σχολή των Δολομιτών, με αρκετή επιτυχία....

Ακροκόρινθος : Στις 4 Νοεμβρίου, σε συνδυασμό με ανάβασι του Τμήματος, η Ομάς πραγματοποίησε τρεις εκπαιδευτικές διαδρομές στη δυτική ορθοπλαγιά του βράχου, από τις σχοινοσυντροφίες :

1. Γ. Μιχαηλίδη - Τ. Σταυρόπουλου - Χρ. Γεωργαλά - Π. Παπαϊωάννου,
2. Στ. Βασιλόπουλου - Ισμ. Κιλεκίδου - Μ. Αθανασίου - Γ. Ακριβίδη και
3. Χρ. Σταματίου - Σ. Ρακόπουλου - Ν. Μακρή - Γ. Κουφάκη.

Στις ασκήσεις συμμετείχαν επίσης οι Μ. Δαράκη, Ρούλα Κώνστα, Δ. Αντύπας και Θ. Μακρής. Η κακοκαιρία και η καταρακτώδης βροχή δεν έδωσαν την ευκαιρία στις ομάδες να τελειώσουν τις διαδρομές, αλλά τις ανάγκασε τελικά να επιστρέψουν με ραπέλ.

Κακόρεμο : Την επομένη Κυριακή 11 Νοεμβρίου, έγιναν σσκήσεις στα βράχια του Κακορέματος, στις οποίες συμμετείχαν οι Ισμ. Κιλεκίδου, Μ. Αθανασίου, Δ. Αντύπας, Γ. Κουφάκης, Θ. Μακρής, Κ. Πολυμερόπουλος και Σ. Ρακόπουλος, με επικεφαλής τους Γ. Μιχαηλίδη και Σ. Βασιλόπουλο.

Άρμα : Στις 18 Νοεμβρίου οι ασκήσεις συνεχίστηκαν στο Μικρό Άρμα, όπου τα μέλη του Τμήματος Ιωάν. Αγγελή, Χρ. Αναγνωστοπούλου, Ισμ. Κιλεκίδου, Ρούλα Κώνστα, Μ. Αθανασίου, Γ. Κουφάκης και Σ. Ρακόπουλος, με την καθοδήγησι του Σ. Βασιλόπουλου, πραγματοποίησαν μια αξιόλογη δισδρομή υψομετρικής διαφοράς 70 περίπου μέτρων, χωρισμένα σε τρεις σχοινοσυντροφίες.

Φλαμπουρί : Στις 2 Δεκεμβρίου, τέλος, οι σχοινοσυντροφίες :

1. Γ. Μιχαηλίδης - Μ. Αθανασίου, και
2. Στ. Βασιλόπουλος - Ισμ. Κιλεκίδου επανάλαβαν μια από τις τρεις μεγαλύτερες αναρριχητικές διαδρομές στο Νότιο Συγκρότημα του Φλαμπουριού (βλ. την περιγραφή της πρώτης διαδρομής «Το Βουνό», 1953, σ. 157). Σε ασκήσεις που ακολούθησαν το απόγευμα συμμετείχαν επίσης οι Α. Αντύπας, Δ. Μακρής και Σωτ. Ρακόπουλος.

Έτσι έκλεισε ο κύκλος των φθινοπωρινών ασκήσεων της Σχολής αφού οι συνεχείς σχεδόν βροχές είχαν καταστήσει τα βράχια ακατάλληλα και επικίνδυνα για αναρρίχηση....».

Στο «Βουνό», τ. 196, Μάιος-Ιούνιος 1957, σ. 94, δημοσιεύονται τα εξής: «**Αναρριχητική Ομάς.** Η νέα Διοίκησης. Η Δ.Ε. της Ομάδος, συνεκροτήθη, ύστερα από την τελευταία Γεν. Συνέλευσι των μελών ως εξής: Κ. Νάτσης Έφορος, Αν. Τσεκούρας Γραμματεύς, Γ. Μαρτζούκος Διαχειριστής και Στ. Βασιλόπουλος, Μέλος». Επίσης στο «Βουνό», τ. 201, Μάρτ.-Απρ. 1958, σ. 63 δημοσιεύεται η νέα σύνθεση της Ομάδας : «**Η Δ.Ε. της Ομάδος,** ύστερα από την τελευταία Γεν. Συνέλευση των μελών της της 17ης Μαρτίου ε.έ. καταρτίσθηκε σε σώμω ως εξής: Έφορος Στ. Πίσσαλας, Γραμματεύς Αν. Τσεκούρας, Διαχειριστής Στ. Βασιλόπουλος και Μέλος Μιχ. Δέφνερ».

Την περίοδο 1958-1959 ο αριθμός των ελληνικών αναρριχήσεων στα βουνά μας, κυρίως από αναρριχητές του Ε.Ο.Σ. και του Σ.Ε.Ο. σημείωσε μια εντυπωσιακή αύξηση : 24 αναρριχήσεις το 1958 (από τις οποίες οι 3 έγιναν από δύο σχοινοσυντροφίες) και 29 το 1959 (από τις οποίες η μία έγινε από δύο σχοινοσυντροφίες), ενώ πρέπει να προσθέσουμε και 6 διαδρομές που έγιναν από μικτές σχοινοσυντροφίες Ελλήνων και ξένων. Δηλαδή άνοδος κατακόρυφη.

Έχω τη γνώμη πως όλες αυτές οι αναρριχήσεις, καθώς και των επόμενων χρόνων, θα πρέπει να αναφερθούν στην καταγραφή αυτή όσο πολλές κι αν είναι, έστω και μόνο με τα κύρια προσδιοριστικά τους στοιχεία (αφού η παράθεση του όγκου των κειμένων που δημοσιεύθηκαν γι' αυτές είναι αδύνατη), όπως έκανα και για τις λίγες προηγούμενες. Έτσι, η αφήγηση θα είναι πιο ολοκληρωμένη και θα μπορεί κάποτε να αποτελέσει μια συμβολή, όχι μόνο στην αναρριχητική μας ιστορία, αλλά και για αποκατάσταση σε τυχόν παραλείψεις ή λάθη των μέχρι σήμερα δημοσιευθέντων «Χρονικών» των αναρριχήσεων του Ελληνικού βουνού.

Προηγούμενα θα παραθέσω ένα σχετικό δημοσίευμα από το περιοδικό «Φ.Ο.Κ.», τ. 17, Απρ.-Ιούν. 1959, σ. 8: «Μια λαμπρή σελίδα για την Ελληνική αναρρίχηση γράφτηκε το 1958. Ο απολογισμός του χρόνου αυτού είναι πλουσιώτατος, γεμάτος από «πρώτες» και «νέες» αναρριχητικές διαδρομές. Έτσι, χάρις στα τρία φυτώρια: Ε.Ο.Σ., Σ.Ε.Ο. και ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΟΣ, η Ελληνική ορειβασία, αργά αλλά σταθερά αλλάζει μορφή και ολοκληρώνεται σε Αλπινισμό. Είναι γεγονός πως τα τελευταία χρόνια, η ελληνική αναρρίχηση είχε σημειώσει εξαιρετικές επιτυχίες με διαδρομές που θα μείνουν ίσως ιστορικές.

Όμως αυτό δεν ήταν απόλυτα ικανοποιητικό, γιατί έλειπε η συμμετοχή, ο αριθμός. Διαρκώς και πάντοτε τα ίδια δύο, τρία γνωστά ονόματα ακούραστων αναρριχητών μας όπως Μιχαηλίδης, Τσαμακίδης, Λιάγκος κλπ. Αυτό εκράτησε έως το 1957. Μέσα στο 1958 όμως, σημειώθηκε η αναμενόμενη αύξηση του αριθμού των αναρριχητών μας. Εις αυτό συνέτειναν σε μεγάλο βαθμό και οι φιλότιμες προσπάθειες των ολίγων παλαιών. Έτσι σήμερα, όπως βλέπουμε στον απολογισμό του 1958, αρκετοί καινούργιοι αναρριχηταί πλαισιώνουν τους παλαιούς στις εφόδους για την κατάκτηση των Ελληνικών ορθοπλαγιών...».

Όσον αφορά στην ανάγκη καταγραφής εδώ όλων των τότε αναρριχήσεων στα Ελληνικά βουνά, που ανέφερα πιο πάνω, είμαι υποχρεωμένος να θίξω εδώ ένα θέμα που έχει σχέση με τα στοιχεία των παλιών αναρριχήσεων. Πρέπει να σημειώσω ότι, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει σήμερα, στην παλιά εποχή οι αναρριχητές στον τόπο μας δεν έβλεπαν πάντα τις αναρριχήσεις τους να δημοσιεύονται στο περιοδικό του σωματείου τους.

Οι συνθήκες που επικρατούσαν τότε, έκαναν πολύ προβληματική για πολλούς λόγους την κανονική δημοσίευση της διαδρομής τους. Αιτία ήταν εκτός των άλλων και οι περίεργες αντιλήψεις και σωβινιστικές δοξασίες των τότε διοικούντων τον Ε.Ο.Σ. και αργότερα τον Σ.Ε.Ο., κυρίως όμως τον πρώτο. Σύμφωνα μ' αυτές, για να δημοσιευθεί μια αναρριχητική διαδρομή, ακόμα έστω και μόνο σαν απλή είδηση στο περιοδικό του σωματείου, απαραίτητα δεν έπρεπε στη σχοινοσυντροφιά να υπάρχει μέλος άλλου συλλόγου.

Η παραπάνω αρχή, που εφαρμοζόταν με σχολαστικότητα από την Επιτροπή Εκδόσεων είχε σαν αποτέλεσμα, άξιες λόγου αναρριχήσεις να μη δούν ποτέ το φως της δημοσιότητας, επειδή έτυχε ένας από τη σχοινοσυντροφιά, ή και περισσότεροι, να μην ανήκουν στο σωματείο (φυσικά στο στενό τότε κύκλο των αναρριχητών η πραγματοποίηση μιας αναρριχητικής διαδρομής μαθεύονταν αμέσως).

Αλλά και σε περιπτώσεις όμως που αποφασίζόταν η δημοσίευση κάποιας διαδρομής πάντα μελών του σωματείου, το υπογραμμίζω αυτό, οι υπεύθυνοι

του περιοδικού, όντας μη αναρριχητές, προσπαθώντας να συμπύξουν ή έστω και να κάνουν «πιο δημοσιεύσιμο» κατά τη γνώμη τους το γραπτό των αναρριχητών, μερικές φορές το «ψαλιδίζανε» σε τέτοιο βαθμό που αλλάζανε εντελώς το νόημα του κειμένου με αποτέλεσμα άλλα να γράφουν οι αναρριχητές και άλλα να δημοσιεύονται στο περιοδικό. Το κακό εδώ είναι ότι στο επόμενο τεύχος δεν γινόταν καμμία διόρθωση των λαθών του προηγούμενου, παρά τις διαμαρτυρίες των ενδιαφερομένων. Υπήρχαν και περιπτώσεις που από τις δύο ή τρεις ή και περισσότερες αναρριχήσεις που έδινε για δημοσίευση κάποια σχοινοσυντροφιά, δημοσιεύονταν μόνο η μία κ.ά.

Τον Απρίλη του 1958 ιδρύεται στην Αθήνα η Αναρριχητική Σχολή του «Πεζοπορικού Ο.Α.». Ήτανε ένα γεγονός που χαιρετίστηκε με ενθουσιασμό από τον ορειβατικό κόσμο της χώρας. Η σχολή λειτούργησε κάτω από τη διεύθυνση του γράφοντος μέχρι το Γενάρη του 1960. Αργότερα την ανέλαβαν οι μαθητές της. Καρπός της σχολής, εκτός από τις πολλές εκπαιδευτικές διαδρομές στο Άρμα και το Φλαμπούρι, ήταν και τέσσερις «πρώτες» αναρριχήσεις σε βουνά. Την ίδια εποχή δημοσιεύθηκε από το περιοδικό του Σωματείου το βιβλίο μου «**Αναρριχητικά μαθήματα. Η τεχνική του βράχου**» που κατέλαβε 44 σελίδες στα παρακάτω οκτώ τεύχη :

1. «Πεζοπορικός»,	τ. 99-100, Μάρτ.-Απρ. 1958
2.	τ. 101-102, Μάϊ-Ιούν. 1958
3.	τ. 103-105, Ιούλ.-Σεπτ. 1958
4.	τ. 106-108, Οκτ.-Δεκ. 1958
5.	τ. 109-112, Ιαν.-Μάρτ. 1959
6. «Φυσιολατρικοί Ορίζοντες»	τ. 117-119, Αύγ.-Οκτ. 1959
- (Πρόκειται για το ίδιο περιοδικό που άλλαξε τίτλο).
7.	τ. 120-121, Νοέμ.-Δεκ. 1959
8.	τ. 122-124, Ιαν.-Μάρτ. 1960

Πρέπει να σημειώσω πως η μεγάλη επιτυχία που είχε η σχολή του Πεζοπορικού, είχε απασχολήσει για αρκετό διάστημα τον ορειβατικό τύπο, περιοδικά και εφημερίδες της εποχής. Από τα πολλά εκείνα δημοσιεύματα, απ' όλη την Ελλάδα, τα περισσότερα μακροσκελή, αναφέρω μόνο μερικά στις παρακάτω γραμμές, περιοριζόμενος μόνο στους τίτλους και τις ημερομηνίες των εντύπων. Θα κάνω εξαίρεση για το αντιπροσωπευτικό άρθρο του Θανάση Νικολάου του μετέπειτα προέδρου του Πεζοπορικού, στο πανηγυρικό περιοδικό - επετηρίδα - «Φυσιολατρικοί Ορίζοντες», Νοέμ.-Δεκ. 1969, που αναδημοσιεύω ολόκληρο στο τέλος αυτού του σημειώματος. Επίσης αναδημοσιεύω και μια ευχαριστήρια δήλωση του Δ.Σ. του σωματείου, για το έργο μου στη σχολή.

Περιοδικά

- «Πεζοπορικός», τ. 101-102, Μάϊος-Ιούν. 1958 & τ. 103-105, Ιούλ.-Σεπτ. 1958 & τ. 106-108, Οκτ.-Δεκ. 1958 & τ. 109-112, Ιαν.-Μάρτ. 1959
- «Φυσιολατρικοί Ορίζοντες», τ. 114-116, Μάϊος-Ιούλ. 1959 & τ. 117-119, Αύγ.-Οκτ. 1959
- «Εκδρομικά Χρονικά», τ. 59, Νοέμ. 1958, σ. 173 & τ. 65, Μάϊ. 1959, σ. 77 & τ. 74, Φεβρ. 1960, σ. 36
- «Φ.Ο.Κ.», τ. 16, Ιαν.-Φεβρ. 1959, σ. 3

Εφημερίδες

«Τα Νέα» 22/9/58 & 15/11/58

«Έθνος» 10/2/59

«Αθηναϊκή» 20/5/59 & 10/2/60

«Σφαίρα» 1/12/59

«**Μικρή αναταπόδοσις** («Πεζοπορικός», τ. 106-108, Οκτ.-Δεκ. 1958, σ. 18). «Το Δ.Σ. εν συνεδριάσει εξέφρασε δια του Προέδρου του, τις βαθύτατες ευχαριστίες του προς τον κ. Γ. Μιχαηλίδη δια το έργον που επιτελεί ως Καθηγητής της Αναρριχητικής Σχολής του Ομίλου, και τις άοκνες προσπάθειες που καταβάλλει για την ολοκλήρωσι του έργου αυτού.

Τούτο αποτελεί μια ελάχιστη ανταπόδοση προς τον ευγενή και διακεκριμένο φυσιολάτρη και άνθρωπο που έχει αφιερώσει τη ζωή του στη διάδοση και επικράτηση των ορειβατικών ιδεωδών.

Σεμνός, χωρίς ίχνος εγωϊσμού, χωρίς προκαταλήψεις και μεμψιμοιρίες, αδιάφορος για όλα όσα δεν τον ενδιαφέρουν, προσηλωμένος στο σκοπό της Σχολής που είναι και σκοπός του, χρησιμοποίησε την αδιαφιλονίκητη ικανότητά του στο να δώσει σάρκα και οστά στο όνειρο της ελληνικής φυσιολατρείας που συνίσταται στο να δημιουργήσουμε και εδώ ορειβασία, εφάμιλλη του ευρωπαϊκού αλпинισμού.

Ακούραστος και πάντα πρόθυμος για κάθε τι που θα βοηθήσει στην πρόοδο της Σχολής, πανταχού παρών, έτοιμος για κάθε προσπάθεια, έχει γίνει ο αληθινός και αγαπητός διδάσκαλος των αναρριχητών μας.

Ο «Πεζοπορικός» στο ορειβατικό τμήμα του οποίου καταβάλλεται μια άνευ προηγουμένου δημιουργική προσπάθεια, εκτιμά αφάνταστα τη συμβολή του κ. Μιχαηλίδη στο δύσκολο έργο του, συμβολή η οποία δεν μετράται ούτε με λόγια ούτε με επαίνους, αλλά μόνον με την εκτίμηση που του αποδίδουν όσοι γνωρίζουν και αγαπούν την ελληνική ορειβασία».

Πανηγυρικό περιοδικό - επετηρίδα «Φυσιολατρικοί Ορίζοντες», Νοέμ.-Δεκ. 1969, σ. 32-34 : «**Αναμνήσεις από την πρώτη Αναρριχητική Σχολή. Η εμφάνισι της αναρριχήσεως στην ζωή του Πεζοπορικού**» του κ. Αθανασίου Νικολάου.

Σήμερα που ο «Πεζοπορικός» γιορτάζει είκοσι χρόνια ζωής, είκοσι χρόνια δράσεως και που αυτήν την στιγμή διαθέτει ένα αξιόλογο αναρριχητικό τμήμα, δεν θα ήταν άσκοπη μία αναδρομή στο παρελθόν την εποχή που η αναρρίχηση βράχου έκανε για πρώτη φορά την εμφάνισί της στον Όμιλο για να γίνη σε λίγο μία απαραίτητη ανάγκη στους ορειβάτες του. Είναι επιβεβλημένο οι σημερινοί αναρριχητές μας να μάθουν τις προσπάθειες και τους μόχθους που κατεβλήθησαν τότε για την αναρρίχηση από τον «ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΟ» και μαζί να γνωρίσουν και τον πρώτο διδάξαντα, τον Γιώργο Μιχαηλίδη. Τον άνθρωπο που προσέφερε τόσα πολλά την εποχή εκείνη και που θα ήταν ασυγχώρητη παράλειψις να ξεχάσωμε την μεγάλη συμβολή του, τώρα που ο ΟΜΙΛΟΣ βρίσκεται στην κορυφή των αναρριχητικών τμημάτων.

Εγώ, ένας από τους τότε μαθητάς του, που έζησα την πρώτη διετία της αναρριχητικής ζωής του «Πεζοπορικού» αποτίωμ ένα ελάχιστο φόρο τιμής στον Γιώργο Μιχαηλίδη, θα προσπαθήσω να την παρουσιάσω με πλήρη στοιχεία και

λεπτομέρειες. Για να μπορέσουν, έτσι, όσοι από τους νεώτερους διαβάσουν το παρόν, να μεταφερθούν στην ατμόσφαιρα του Ομίλου της εποχής εκείνης και να ζήσουν για λίγο νοερώς την ζωή του και τις ιστορικές εκείνες στιγμές του κατοπινού μεγαλείου του.

Βρισκόμαστε στον χειμώνα του 1957-1958. Ο «Πεζοπορικός», εκτός από την ορεινή πεζοπορία, έχει στραφή προς την δυναμική μορφή της ορειβασίας, τον αλпинισμό. Η ορειβατική ομάδα του πραγματοποιεί πολυάριθμες χειμερινές αναβάσεις. Η μία μετά την άλλη, οι υψηλές κορυφές των βουνών μας κατακτώνται από τους ορειβάτες μας κάτω από άγριες ουνθήκες πάγου, χιονιού.....

Όμως, όπως ήταν επόμενο, η εξέλιξη αυτή δεν μπορούσε παρά να οδηγήσει και στην αναρρίχηση. Τα ανήσυχια πνεύματα των ορειβατών του Ομίλου δεν ήταν δυνατόν να υστερήσουν από τους Ευρωπαίους συναδέλφους των και αισθανθήκαμε επιτακτικά πλέον την ανάγκη του σκαρφαλώματος στις ορθοπλαγιές.

Γνωρίζαμε όμως πολύ καλά πως για να περάσωμε και σε τούτον τον τομέα έπρεπε να μάθωμε πέρα των όσων ξέραμε ως τότε για το βουνό και κάτι άλλο, άγνωστο σε μας ως εκείνη τη στιγμή: Την τεχνική του βράχου.

Έτσι, με τις προσπάθειες και την θερμή συμπαράσταση προς το ορειβατικόν τμήμα του τότε Διοικητικού Συμβουλίου δεν άργησε να βρεθή ο πλέον κατάλληλος γι' αυτή την αποστολή άνθρωπος, στο πρόσωπο του Γιώργου Μιχαηλίδη, αναρριχητού με δεκαετή τότε πείρα αναρριχήσεων, τόσοσ στις Ελληνικές ορθοπλαγιές, όσο και στις ορθοπλαγιές, των Άλπεων και των Δολομιτών.

Ο Μιχαηλίδης ανέλαβε με αφάνταστο ζήλο το έργο της διδασκαλίας, οργανώνοντας μία άρτια από όλες τις απόψεις Αναρριχητική Σχολή κατά το πρότυπον των σχολών των Άλπεων.

Τα εγκαίνια της Σχολής έγιναν στις 6-4-1958, με μία πανηγυρική εκδρομή του Ομίλου από πολυμελή ομάδα ορειβατών, στην Πέτρα Βαρυμπόμπης. Το δεύτερο μάθημα έγινε στις 20-4-1958 στην σχολή του Καρέα. Στο τρίτο μάθημα, στις 27-4-1958 πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της σχολής μία αξία λόγου εκπαιδευτική διαδρομή στην Δ ορθοπλαγιά του Φλαμπουριού, υψομετρική διαφορά 120 μέτρα, η υπ' αριθμ. 1 (σειρά αριθμήσεως, όχι σειρά δυσκολίας) από την σχοινοσυντροφία Γ. Μιχαηλίδη - Α. Νικολάου - Μ. Παυλίδη.

Στις 8-5-58 στο Φλαμπούρι πραγματοποιείται η υπ' αριθμ. 2 διαδρομή, η ονομαζομένη «Κλειδί» από την σχοινοσυντροφία Γ. Μιχαηλίδη - Ξ. Μπαμπούρα - Ίντας Μπότσα. Στις 18-5-58 γίνεται κι αυτή την φορά στο Φλαμπούρι η υπ' αριθμ. 3 διαδρομή, αριστερά της προηγούμενης (η πλάκα που καταλήγει στην Σεμινέ) και πάλι από την σχοινοσυντροφία Γ. Μιχαηλίδη - Ξ. Μπαμπούρα - Ίντας Μπότσα.

Τα μαθήματα όπως ανεμένετο, δεν άργησαν να αποδώσουν τους πρώτους λαμπρούς καρπούς των, χάρις στην δίψα μας για τον βράχο και τις άοκνες προσπάθειες του Μιχαηλίδη. Πολύ γρήγορα ξεχώρισε η πρώτη τριάς των μαθητών, οι οποίοι, ξεπερνώντας το στάδιο των εκπαιδευτικών διαδρομών εκρίθησαν ικανοί πλέον να επιχειρήσουν την πρώτη αναρρίχηση βουνού της καριέρας των με την οποίαν θα άρχιζε η αναρριχητική των ζωή.

Έτσι στις 1-6-58 πραγματοποιείται η αναρρίχηση της Α ορθοπλαγιάς της κορυφής Δόντι του Κόρακα στα Βαρδούσια, δυσκολίας III βαθμού, από την

σχοινοσυντροφιά Γ. Μιχαηλίδη - Ξ. Μπαμπούρα.

Εν τω μεταξύ οι ορειβάτες του Ομίλου παρακολουθούν με μεγάλο ενδιαφέρον τα μαθήματα της σχολής. Αναφέρω μερικά ονόματα των πρώτων μαθητών της: Σ. Αγγελόπουλος, Σπ. Δαμαλάς, Φ. Ευσταθόγλου, Ιωάν. Κλάρας, Ξ. Μπαμπούρας, Γ. Μανωλόπουλος, Μ. Ουίλς, Μ. Παυλίδης, Ιορδ. Πετρίδης, Ηλ. Τροχάνης, Χ. Χυτήρης και ο υπογράφων, καθώς και οι ορειβάτισσες Καίτη Ανδροβιτσανέα, Ίντα Μπότσα, Σούζη Μανέλλα, Μπούλη Ματιάτου, Φανή Νικολάου και Λία Χυτήρη.

Στις 27-10-58 πραγματοποιείται η δεύτερη στη ζωή του Ομίλου αναρρίχησης. Ήταν η διαδρομή της Β ορθοπλαγιάς του Τραγωνόρους της Γκιώνας που έγινε από την σχοινοσυντροφιά Γ. Μιχαηλίδη - Ξ. Μπαμπούρα - Αθ. Νικολάου, υψομ. διαφορά 250μ. βαθμού δυσκολίας V. Εν τω μεταξύ ο οργανισμός στην αναρριχητική σχολή συνεχίζεται.

Στις 25 - 3 - 59 πραγματοποιείται η τρίτη αναρρίχηση του Ομίλου στην Ν.Δ. ορθοπλαγιά του Κούβελου στον Παρνασσό, υψομ. διαφορά 450μ. και βαθμού δυσκολίας IV από την σχοινοσυντροφιά Γ. Μιχαηλίδη - Μ. Παυλίδη - Αθ. Νικολάου. Αυτές οι τρεις αναρρίχσεις ήταν το λαμπρό ξεκίνημα και η απαρχή των μεγάλων επιτυχιών του Ορειβατικού μας τμήματος στον καινούργιο τομέα της δράσεως του: Αναρρίχσεις Βράχου. Τα μαθήματα της σχολής συνεχίζονται και το 1959 με εντατικό ρυθμό και με διαρκώς αυξανόμενο τον αριθμό των μαθητών της. Ας σημειωθεί ότι ολόκληρη η διδασκαλία των μαθημάτων, βρίσκεται δημοσιευμένη στα περιοδικά του Ομίλου των ετών 1958-1959. Στα τεύχη αυτά παρουσιάζεται πλήρης η εικόνα και το χρονικό της ιδρύσεως, των πρώτων της βημάτων και της εν συνεχεία πορείας της αναρριχητικής μας σχολής.

Στόχος της σχολής κατά το δεύτερο έτος της, ήταν η δημιουργία των καταλλήλων εκπαιδευτών, οι οποίοι θα ανελάμβανον εν συνεχεία, να εκπαιδεύσουν στην τεχνική του βράχου όλα τα μέλη του Ομίλου. Έτσι, κατά την κρίση του δασκάλου μας, ωρισμένοι σημειώσαμε ικανοποιητικές προόδους και θα μπορούσαμε ν' αναλάβουμε την οδήγησι σχοινοσυντροφιών. Πράγματι στις 31-5-59 στη σχολή του Μεγάλου Αρμένιου έγιναν οι εξής εκπαιδευτικές διαδρομές:

1. Αθ. Νικολάου - Ιορδ. Πετρίδη - Ηλία Τροχάνη.
2. Μ. Παυλίδη - Φ. Ευστάθογλου.
3. Γ. Μιχαηλίδη - Σπ. Δαμαλά - Καίτης Ανδροβιτσανέα - Στ. Παπαδημητρίου.

Στις 14-6-59 πραγματοποιήθηκε στο Φλαμπούρι η διαδρομή 1 από τη σχοινοσυντροφιά Αθ. Νικολάου - Ιορδ. Πετρίδη - Φανής Νικολάου, η διαδρομή 2 από την σχοινοσυντροφιά Ξ. Μπαμπούρα - Μ. Παυλίδη και η διαδρομή 3 από την σχοινοσυντροφιά Γ. Μιχαηλίδη - Καίτης Ανδροβιτσανέα.

Οι επιδόσεις μας αυτές, όπως ήταν επόμενο, γεμίζουν τον δάσκαλό μας χαρά και συγκίνησι, βλέποντας δε πως οι κόποι του δεν πάνε χαμένοι, του δίνουν κουράγιο να συνεχίση με την ίδια θέρμη το έργο του στην σχολή.

Και φθάνουμε αισίως στις 21 Σεπτεμβρίου του 1959. Η ημερομηνία αυτή αποτελεί σταθμό κα ένα λαμπρό ορόσημο στα χρονικά της αναρριχητικής πορείας του Πεζοπορικού, γιατί την ημέρα αυτή πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά αναρρίχηση βουνού (η τετάρτη στη ζωή του Πεζοπορικού), από σχοινοσυντροφιά μαθητών της σχολής, χωρίς την συμμετοχή του δασκάλου μας. Η αναρρίχησης έγινε στην Β.Δ. ορθοπλαγιά του Τραγωνόρους της Γκιώνας, υψομ. διαφορά 250μ.

και βαθμού δυσκολίας IV από στην σχοινοσυντροφιά Ξ. Μπαμπούρα - Μ. Παυλίδη - Αθ. Νικολάου.

Οι εργασίες της σχολής συνεχίζονται εν τω μεταξύ ανελλιπώς μέχρι τέλους του 1959 στους γύρω των Αθηνών τόπους. Από τον επόμενο χρόνο ο κ. Μιχαηλίδης βλέπει με λύπη του ότι οι πολλαπλές υποχρεώσεις που είχε αναλάβει ανά το Πανελλήνιον για το τότε αναρριχητικό ξεκίνημα της Χώρας, δεν του επιτρέπουν πλέον να διαθέτη τον απεριόριστο χρόνο που διέθετε μέχρι τότε για την σχολή του Πεζοπορικού. Ευτυχώς όμως είχε δημιουργήσει ήδη τους αντικαταστάτες του. Έτσι, από τα μέσα του 1960 την διδασκαλία στην σχολή ανέλαβε ο Ξ. Μπαμπούρας, ο οποίος συνέχισε με τον ίδιο ζήλο, και λαμπρά αποτελέσματα το έργο του Μιχαηλίδη στον «ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΟ» μας τα επόμενα χρόνια.

Αυτή είναι η ιστορία των πρώτων χρόνων της αναρριχήσεως στον Πεζοπορικό, και αυτό είναι το έργο του Γιώργου Μιχαηλίδη, δημιουργού της αναρριχήσεως στον Όμιλό μας.

Εμείς που τον ζήσαμε σαν φίλο και σαν δάσκαλο δεν θα ξεχάσωμε ποτέ την πολύτιμη προσφορά του, που στάθηκε ανεκτίμητη για τον Όμιλό μας και την Ελληνική ορειβασία γενικώτερα. Ο Όμιλός μας, εκτιμώντας την προσφορά του Γιώργου Μιχαηλίδη τον τίμησε διά ομοφώνου αποφάσεως της Γενικής του Συνελεύσεως Ιανουαρίου 1959 εκλέγοντάς τον Επίτιμον μέλος του.

Ας μου συγχωρήσουν οι αγαπητοί αναγνώστες τυχόν παραλήψεις, οι οποίες δεν αποκλείεται να υπάρχουν άθελά μου στο άρθρο αυτό. Πάντως είμαι ήσυχος ότι δεν έγραψα ανακρίβειες κα δεν πρόσθεσα τίποτε παραπάνω από ότι έγινε στην πραγματικότητα».

Τον ίδιο χρόνο (Ιούνιος 1958) ιδρύεται η Αναρριχητική Σχολή του Σ.Ε.Ο. Θεσσαλονίκης, που λειτουργεί στον Χορτιάτη και διευθύνεται και αυτή από τον γράφοντα για να τον διαδεχθούν τον άλλο χρόνο οι πρώτοι μαθητές του. Και αυτή η σχολή σημείωσε μεγάλη επιτυχία που συνεχίστηκε για πολλά χρόνια, για να γίνει το φυτώριο απ' όπου ξεπήδησαν αργότερα οι μεγάλοι αναρριχητές της Βόρειας Ελλάδας.

Αναφέρω μερικά δημοσιεύματα (μόνο τους τίτλους των εντύπων και τις ημερομηνίες) από τη σχολή εκείνη :

Περιοδικά

«Ορειβάτης», τ. 13, Αύγ. 1958 & τ. 14, Σεπτ. 1958

«Φ.Ο.Σ.», τ. 29, Φθινόπωρο 1958

Εφημερίδες

«Δράσις» Θεσσαλονίκης 14/7/58

«Αθλητική Ηχώ» 23/7/58 & 20/2/59

«Ελληνικός Βορράς» Θεσσαλονίκη 4/2/59

Και εδώ θα παραθέσω κατ' εξαίρεση, ένα απόσπασμα από το αντιπροσωπευτικό για τη σχολή άρθρο του Προέδρου του Σ.Ε.Ο. Θεσσαλονίκης Νίκου Παπαδόπουλου που δημοσιεύθηκε στο βιβλίο - επετηρίδα «**20 χρόνια Σ.Ε.Ο. Θεσσαλονίκης 1957-1977**», σ. 14 :

«Πριν από τον Σ.Ε.Ο., που δεν θέλησε να σταματήσει στην απλή ορειβασία,

η αναρρίχηση ήταν άγνωστη στον χώρο της Βόρειας Ελλάδας. Ο Σ.Ε.Ο. γνώριζε την διαβάθμισή της και την εξέλιξή της στον ευρωπαϊκό χώρο και ήθελε να την μεταφυτεύσει και να την διαδώσει στον χώρο της δράσης του. Το έμψυχο υλικό υπήρχε, ο ενθουσιασμός και η επιθυμία των μελών ήταν η γόνιμη γη, που θα ερίχνετο ο σπόρος. Έπρεπε να προχωρήσει.

Στην Ν.Δ. πλευρά του Χορτιάτη ορθώνει το ανάστημά του ένας βράχος κάθετος, που με περισσή υπερηφάνεια αγναντεύει τον κάμπο των Βασιλικών και τον Θερμαϊκό. Απέχει από την «Καλύβα» του Σ.Ε.Ο. περίπου 25', είχε επιλεγεί μέσα από πολλούς άλλους. Εκεί επρόκειτο να λειτουργήσει η πρώτη συστηματική σχολή αναρρίχησης στην Ελλάδα. Ο Σ.Ε.Ο. αναλαμβάνει όλη την εργασία για την λειτουργία της σχολής. Προσδιορίζει την ημερομηνία και την διάρκεια λειτουργίας της, κάνει προμήθεια αναρριχητικού υλικού από την Αυστρία, επωμίζεται την δαπάνη παραμονής και διατροφής των μαθητευομένων και αναθέτει στον Γιώργο Μιχαηλίδη την διεύθυνση της σχολής και την διδασκαλία της αναρρίχησης. Ο Γιώργος Μιχαηλίδης είναι ο γεννημένος δάσκαλος για την αναρρίχηση και είναι πάντοτε πρόθυμος ν' ανταποκριθεί σε κάθε κάλεσμά της. Αυτός ήταν επομένως ο πιο ενδεδειγμένος να αναλάβει την εκπαίδευση. Η αναρρίχηση στην Ελλάδα του οφείλει πολλά.

Η σχολή λειτούργησε από 30 Ιουνίου μέχρι 7 Ιουλίου 1958 και οι πρώτοι μαθητές της ήσαν οι Αποστολίδης Ιωσήφ, Αρζουμανιάν Καραμπέτ, Χανίδης Γιώργος, Αποστολίδης Κίμων, Αποστολίδης Νίκος, Μουρατίδης Νίκος, Σαρπίνος Δημήτριος, Σαρακηνός Νίκος και Μωυσιάδης Κυριάκος».

Εδώ πρέπει να αναφέρω ότι εκτός από τις δύο μεγάλες αυτές σχολές (Πεζοπορικού και Σ.Ε.Ο. Θεσσαλονίκης - καθώς και την προηγούμενη της Ε.Ο.Φ.) ο γράφων πρόσφερε τις υπηρεσίες του με πρακτικά μαθήματα στο βράχο και με θεωρητικά στα γραφεία των συλλόγων, τακτικά μιν στα σωματεία: Ο Αττικός από το 1954 και μετέπειτα και Φ.Ο.Κ. από το 1958 και πέρα, σε αραιότερα δε διαστήματα στον Φ.Ο.Σ. από το 1958, στον ΠΑΝΑ από το 1958, στον Οδοιπορικό από το 1958 και στον Φοίβο από το 1958.

Επίσης στην Ο.Ε.Σ.Ε. στη σειρά θεωρητικών μαθημάτων δι' αρχηγούς εκδρομών, στη Χ.Ε.Ν. το καλοκαίρι του 1961 με μαθήματα στην Πέτρα Βαρυμπόπης, καθώς και στα γραφεία της Ένωσης, σε Αθηναίους προσκόπους το 1961, 1962 και 1963 με μαθήματα στο Άρμα, το Φλαμπούρι και τη Βαρυμπόπη, σε Αμερικανούς προσκόπους το καλοκαίρι του 1962 στο Άρμα. Ακόμα το καλοκαίρι του 1961 έκανα μαζί με μαθητές της Γυμναστικής Ακαδημίας 6 εκπαιδευτικές διαδρομές στο Άρμα, 5 στο Φλαμπούρι κ.ά.

Εξάλλου στον τομέα της θεωρητικής διδασκαλίας είδαν το φως τότε και τα παρακάτω άρθρα - μαθήματα, εκτός απ' όσα ανέφερα, που γράφτηκαν κι αυτά από τον υποφαινόμενο :

1. Η Αναρρίχηση («Ο Παν», τ. 279-281, Ιαν.-Μάρτ. 1958, σ. 3-4).
2. Το σχοινί και η σχοινοσυντροφία («Πεζοπόρος» Πειραιώς, Μάρτ.-Μάϊος 1958, σ. 3-5).
3. Η ασφάλιση στην αναρρίχηση («Φ.Ο.Σ.», τ. 27, Άνοιξη 1958, σ. 11-14 και 24-28).
4. Η αναρρίχηση στην Ελλάδα («ΟΡΕΙΒΑΤΗΣ», τ. 14, Σεπτέμβριος 1958, σελ. 108)

5. Η αναρρίχηση. Ομιλία μου στη Θεσσαλονίκη στις 21/1/59 στην Αίθουσα του Γαλλικού Λυκείου, διοργανωθείσα από τον Σ.Ε.Ο., που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Αθλητική Ηχώ», στα φύλλα 18, 19 και 20/2/59.

6. Η αναρρίχησης («Φ.Ο.Κ.», τ. 16, Δεκ. 1958 - Φεβρ. 1959, σ. 4-6).

7. Οι βαθμοί δυσκολίας στην αναρρίχηση («Φ.Ο.Κ.», τ. 18, Ιουλ.-Σεπτ. 1959, σ. 4-5).

8. Η αναρρίχηση («Ο Αττικός», τ. 4, Ιουλ.-Αύγ. 1964, σ. 7-9).

9. Το σχοινί («Ο Αττικός», τ. 10, Ιουλ.-Αύγ. 1965, σ. 16-20).

Ανάφερα τους τίτλους των άρθρων - μαθημάτων μου που δημοσιεύθηκαν μέχρι το 1965. Σε άλλες σελίδες θα συνεχίσω την καταγραφή των μεταγενέστερων.

Το 1958 πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω αναρριχήσεις :

1. 16/2/58 ΠΑΡΝΗΘΑ. Μεγάλο Αρμένι, βόρεια ορθοπλαγιά.

Πρώτη διαδρομή, 300μ., ΙΙΙ. Γ. Μιχαηλίδης - Μαρία Ιωάννου - Χρ. Καλούμης και Γ. Τσαμακίδης - Γ. Κοντογιάννης - Γ. Καγιάφας. («Ορειβασία», τ. 1, Οκτ. 1959).

2. 1/6/58 ΒΑΡΑΣΟΒΑ. Κορυφή ανώνυμη, δυτική ορθοπλαγιά.

Πρώτη διαδρομή, 400μ. ΙV. Δ. Λιάγκος - Γ. Ξανθόπουλος και Π. Σεμιτάκης - Μαρία Ιωάννου («Φ.Ο.Σ.», Φθινόπωρο 1958).

3. 1/6/58 ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ. Συγκρότημα Σκόρδα Μουσονίτσας. Τοπική ονομασία Δόντι του Κόρακα. Ανατολική ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή, 250μ., ΙΙΙ. Γ. Μιχαηλίδης - Ξ. Μπαμπούρας. («Πεζοπορικός», τ. 106-108, Οκτ.-Δεκ. 1958).

4. 10/7/58 ΟΛΥΜΠΟΣ. Στεφάνι, Α-ΒΑ ορθοπλαγιά. Επανάληψη της διαδρομής Comici - Escher 1934. Γ. Μιχαηλίδης - Ι. Αποστολίδης. («Φ.Ο.Σ.» Φθινόπωρο 1958).

5. 27/7/58 ΧΕΛΜΟΣ. Κορυφογραμμή Στεφάνι. Πέρασμα του κτενιού από ΝΑ προς ΒΔ. Βαθμός Μέτρια Δύσκολη. Γ. Μιχαηλίδης - Δ. Λιάγκος. («Φ.Ο.Σ.», Φθινόπωρο 1958).

6. 12/8/58 ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ. Κόρακας, ανατολική ορθοπλαγιά.

Πρώτη διαδρομή, 200μ. V. Γ. Μιχαηλίδης - Γ. Τσαμακίδης. («Ορειβάτης», τ. 14, Σεπτ. 1958).

7. 12/8/58 ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ. Κορυφή ανώνυμη (βρίσκεται λίγο βορειότερα του Κόρακα και συνδέεται μ' αυτόν με ένα λαϊμό). Ανατολική κόψη/ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή, 200μ., ΙΙΙ. Δ. Λιάγκος - Σ. Αντύπας - Π. Σεμιτάκης. («Ορειβάτης», τ. 14, Σεπτ. 1958).

8. 13/8/58 ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ. Συγκρότημα Σκόρδα Πιτιμάλικου.

Δυτική ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, 250μ., ΙV. Γ. Μιχαηλίδης - Σ. Αντύπας. («Ορειβάτης», τ. 14, Σεπτ. 1958).

9. 13/8/58 ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ. Συγκρότημα Σκόρδα Πιτιμάλικου.

Δυτική ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, 250μ. ΙV. Γ. Τσαμακίδης - Π. Σεμιτάκης. («Ορειβάτης», τ. 14, Σεπτ. 1958).

10. 13/8/58 ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ. Συγκρότημα Σκόρδα Πιτιμάλικου.

Δυτική ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, 200μ., ΙΙΙ. Δ. Λιάγκος - Μ. Ιωάννου. («Ορειβάτης», τ. 14, Σεπτ. 1958).

11. 14/8/58 ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ. Πυραμίδα-Πλάκα, ανατολική ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή (έξοδος ακριβώς στο ορόσημο της κορυφής), 200μ. III. Γ. Μιχαηλίδης - Σ. Αντύπας. («Ορειβάτης», τ. 14, Σεπτ. 1958).
12. 14/8/58 ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ. Πυραμίδα-Πλάκα, ανατολική ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, 200μ. III. Γ. Τσαμακίδης - Π. Σεμιτάκης. («Ορειβάτης», τ. 14, Σεπτ. 1958).
13. 14/8/58 ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ. Γιδοβούνι, δυτική ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή, 300μ., IV. Δ. Λιάγκος - Α. Κοτσάμπασης. («Ορειβάτης», τ. 14, Σεπτ. 1958).
14. 15/8/58 ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ. Μεγάλη ή Κεντρική Σούφλα, νότια ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή, 300μ., III. Γ. Μιχαηλίδης - Δ. Λιάγκος. («Ορειβάτης», τ. 14 Σεπτ. 1958).
15. 15/8/58 ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ. Μεγάλη ή Κεντρική Σούφλα, νότια ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, 350μ., IV. Γ. Τσαμακίδης - Α. Κοτσάμπασης. («Ορειβάτης», τ. 14, Σεπτ. 1958).
16. 19/8/58 ΓΚΙΩΝΑ. Πυραμίδα, Β-ΒΔ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, 300μ., III. Γ. Χατζηνικολάου - Α. Κοτσάμπασης. («Ορειβασία», τ. 1, Οκτ. 1959).
17. 24/8/58 ΟΛΥΜΠΟΣ. Στεφάνι, Α-ΒΑ ορθοπλαγιά. Επανάληψη της διαδρομής Comici - Escher 1934, 160μ. IV. Κ. Ζολώτας - Α. Βούρος - Ι. Μόσχοβας. (εφημ. «Αθηναϊκή» 16/9/58).
18. 25/8/58 ΟΛΥΜΠΟΣ. Στεφάνι, βόρεια κόψη. Παραλλαγή της διαδρομής Comici - Escher 1934, 250μ. IV. Κ. Ζολώτας - Α. Βούρος - Ι. Μόσχοβας. («Το Βουνό», τ. 206, Ιαν.-Φεβρ. 1959).
19. 28/9/58 ΠΑΓΓΑΙΟ. Τρίκορφο, ΒΑ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή, 180μ., III. Ι. Αποστολίδης - Κ. Αποστολίδης και Χ. Χατζηαλεξάνδρου - Κ. Αρζουμανιάν. («Ορειβασία», τ. 1, Οκτ. 1959).
20. 12/10/58 ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ. Γεροντόβραχος, ΒΑ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, 210μ., III+. Σ. Πίσσαλας - Μ. Χριστοδούλου. («Το Βουνό», τ. 205, Νοέμ.-Δεκ. 1958).
21. 27/10/58 ΓΚΙΩΝΑ. Τραγονόρος, ΒΑ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή, 250μ., V. Γ. Μιχαηλίδης - Ξ. Μπαμπούρας - Α. Νικολάου. («Φυσιολατρικοί Ορίζοντες», τ. 114-116, Μάιος-Ιούλιος 1959).
22. 27/10/58 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Ανώνυμη. Ξεκίνημα από Συκιά από το αντέρισμα αριστερά από «Πλάκα Συκιάς». Β-ΒΔ.-Δ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, 1.100μ. IV. Γ. Χατζηνικολάου - Π. Ιδοσίδης και Δ. Λιάγκος - Γ. Τσαμακίδης - Σ. Αντύπας. («Ορειβασία», τ. 1, Οκτ. 1959).
23. 2/11/58 ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ. Γεροντόβραχος, ΒΑ ορθοπλαγιά. Νέα μη ολοκληρωμένη διαδρομή, IV. Σ. Πίσσαλας - Στ. Βασιλόπουλος. («Το Βουνό», τ. 205, Νοέμ.-Δεκ. 1958).
24. 2/11/58 ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ. Γεροντόβραχος, ΒΑ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, 150μ., III. Χρ. Σταματίου - Λ. Λεοντιάδης. («Το Βουνό», τ. 205, Νοέμ.-Δεκ. 1958).

Σχόλια Ν. Νέζη

Εκτός από τις παραπάνω αναφερόμενες αναρριχητικές διαδρομές έγιναν και οι εξής :

30/3/58 ΠΑΡΝΗΘΑ. Κεντρικό Άρμα, ανατολική ορθοπλαγιά.
 Νέα διαδρομή, 100μ., V+. Γ. Μιχαηλίδης - Γ. Ξανθόπουλος.
 («Ενημερωτικό Δελτίο Ε.Ο.Σ. Αθηνών», τ. 119, Νοέμ.-Δεκ. 1978, σ. 25).
 15/8/58 ΥΨΑΡΙΟ. Ψαριό, ΒΑ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή.
 Μέλη του Σ.Ε.Ο. Θεσσαλονίκης.

Το 1958 ένα ατυχές σχόλιο του Νάσου Τζάρτζανου (Ν.Α.Τ.) στο «Βουνό», τ. 202, Μάιος-Ιούνιος 1958, σ. 81-82 για τους Έλληνες αναρριχητές, που γράφτηκε με την ευκαιρία ενός εγκώμιου του αρθρογράφου για τον Γοδ. Πολυκράτη, με τίτλο **«Αναρριχητής και εξερευνητής»** προκαλεί θύελλα διαμαρτυριών στην ορειβατική μας οικογένεια. Παραθέτω απόσπασμα :

«... και δικοί του μαθηταί είναι όλοι οι νεώτεροι Έλληνες αναρριχηταί. Με ικανότητες ισορροπημένες, το ίδιο γερός στο βράχο όσο και στον πάγο, ο Πολυκράτης είναι ο μόνος Έλληνας αναρριχητής που έκαμε αναβάσεις σε γνωστούς και καθιερωμένους δρόμους των Άλπεων, που μας επιτρέπουν με βεβαιότητα να μιλήσουμε για τις αναρριχητικές του ικανότητες.

Σεμνός, αλλά και αυθόρμητος, στάθηκε ένα μεγάλο δυναμικό για τον Σύνδεσμό μας στον συνυφασμένο με την ορειβατική επίδοσι κλάδο της αναρριχήσεως. Έτσι, η αναχώρησίς του από την Ελλάδα δημιούργησε ένα μεγάλο κενό στην ελληνική αναρρίχησι, κενό που ώς σήμερα δεν ήρθε να το συμπληρώσει κάποιος ισάξιάς του αναρριχητής. Συγχρόνως, μικροί και χωρίς αξία μαθηταί του, βρήκαν την ευκαιρία να θορυβούν μέσα στο κενό αυτό, νομίζοντας πως με τον τρόπο αυτόν εκείνοι είναι που καταλαμβάνουν τη δική του θέση....».

Στο πιο πάνω δημοσίευμα απάντησαν μεταξύ άλλων και οι εξής, στα παρακάτω έντυπα :

1. Η σύνταξη του περιοδικού «Εκδρομικά Χρονικά», οργάνου της Ομοσπονδίας Εκδρομικών Σωματείων Ελλάδος (Ο.Ε.Σ.Ε.), τ. 57, Σεπτ. 1958, σ. 142. Σε σημείωμα του περιοδικού με την ευκαιρία της πραγματοποίησης τριών αναρριχήσεων στις Άλπεις, μεταξύ των οποίων και την «Πολύ Δύσκολη» διαδρομή (direct et integrale) στη Ν. ορθοπλαγιά της Βελόνας Ντιμπονά από την Κατερίνα Γκέκα, αναφέρονται και τα εξής :

«... Είναι η δεύτερη γυναίκα που κάνει αυτές τις αναρριχήσεις. Έτσι με τους Γιώργο Μιχαηλίδη και Ιάσωνα Χατζηθίνα αποτελούν μια τριάδα Ελλήνων ορειβατών που έχουν κάνει στις Άλπεις εξακριβωμένες σοβαρές αναρριχήσεις, γιατί μερικές «αναρριχήσεις» άλλων Ελλήνων φαίνεται ότι όχι μόνον δεν έχουν γίνει, αλλά και οι ορθοπλαγιές πάνω στις οποίες λένε ότι έκαμαν αναρριχήσεις ούτε καν υπάρχουν !....».

2. Η σύνταξη του περιοδικού «Φ.Ο.Σ.» (Φυσιολατρικός Ορειβατικός Σύνδεσμος), τ. 29, Φθινόπωρο 1958, σ. 66.

«Φυσιολατρική Ορειβατική Σκοπιά. Μιας και δεν είχαμε άλλη σελίδα αναγκαστήκαμε να καταχωρήσουμε σε τούτη τη στήλη το παρακάτω ...οξυακτανόητο!!

Ο κ. Ν.Α.Τ. στο «Βουνό», αριθ. 202, γράφει για τους Έλληνες αναρριχητές που ... «διαδέχθηκαν» τον «αναμορφωτή της ελληνικής αναρριχήσεως» συμπατριώτη Γκόντφριδ: «... Συγχρόνως, μικροί και χωρίς αξία μαθηταί του, βρήκαν την ευκαιρία να θορυβούν μέσα στο κενό αυτό (εννοεί την απουσία του κ. Γκόντφριδ στο εξωτερικό), νομίζοντας πως με τον τρόπον αυτόν εκείνοι είναι που καταλαμβάνουν τη δική του θέση» :

Από τα «Εκδρομικά Νέα» της Ο.Ε.Σ.Ε. (τεύχος 57), στη στήλη «Ορειβασία», πληροφορούμαστε ότι η Ελληνίδα ορειβάτισσα δις Κατερίνα Γκέκα πραγματοποίησε, πρόσφατα, δύο αναρριχήσεις στη νότια ορθοπλαγιά της Βελόνας Ντιπονά των Άλπεων, αναρριχήσεις που την εξισώνουν με την καλλίτερη ευρωπαϊά αναρριχήτρια.

Σε προηγούμενα τεύχη του περιοδικού μας συναντάμε :

1. εξακριβωμένες σοβαρές, αναρριχήσεις στις Άλπεις από τους κ.κ. Γιώργο Μιχαηλίδη και Ιάσωνα Χατζηδίνια,
2. πολυάριθμες αναρριχήσεις στα κακοτράχαλα ελληνικά βουνά από τους κ.κ. Γ. Μιχαηλίδη, Γ. Τσαμακίδη, Δ. Λιάγκο, Δ. Ξανθόπουλο, Μιχ. Χριστοδούλου κ.ά.

Σε τούτο το τεύχος μας: 1) στα «Διεθνή και Ελληνικά Αναρριχητικά Στιγμιότυπα», προβάλλουν οι αναρριχητές, εκπαιδευτές της αναρρίχησης, Γιώργος Μιχαηλίδης και Γ. Τσαμακίδης, 2) στα «Διεθνή και Ελληνικά Ορειβατικά Νέα» μας, διαβάζουμε καμιά εικοσαριά ονόματα νέων ελλήνων αναρριχητών.

...Σίγουρα, κάναμε λάθος όταν στην αρχή του σημειώματός μας γράψαμε τη λέξη «οξυακατανόητο» - πρόκειται για φαιδρότητα ....!».

3. Ο Πρόεδρος του Φ.Ο.Κ. Στέφανος Μπαλτόπουλος, σε μακροσκελές άρθρο του στο περιοδικό του Σωματείου του «Φ.Ο.Κ.» τ. 16, Δεκ. 1958 - Φεβρ. 1959, σ. 1-3, με τίτλο «Κενόν και αναρμόδιον», γράφει μεταξύ άλλων :

«... Βεβαίως το τοιούτον ανοσιούργημα του κ. Ν.Α.Τ. δεν μπορούσε να περάση απαρατήρητον και ήδη ήρχισαν να πέφτουν ως καταπέλται αι απαντήσεις και να θερίζη ο κ. Ν.Α.Τ. τα όσα έσπειρεν..... Και είμεθα βέβαιοι ότι, μέχρι της κυκλοφορίας του παρόντος, σύμπας ο ορειβατικός κόσμος της Ελλάδος θα έχη καταδικάσει αναφανδόν την ατυχήν αυτήν πρωτοβουλίαν του κ. Ν.Α.Τ. ....»

Ημείς οι Έλληνες ορειβάτες είμεθα υπερήφανοι γιατί τας σελίδας της νεωτέρας ορειβατικής ιστορίας της πατρίδος μας λαμπρύνουν τα ονόματα των Μιχαηλίδη, Τσαμακίδη, Χατζηδίνια της κ. Γκέκα, Ζολώτα, Λιάγκου και άλλων πολλών που μου διαφεύγουν τώρα τα ονόματά τους, αφήνομεν δε τον κ. Ν.Α.Τ., οπισθοδρομώντας να οραματίζεται τον κ. Γ. Π.

Ευχαριστούμεν δε όλους αυτούς διότι τα όσα έμαθαν δεν τα εκράτησαν για τον εαυτόν τους, αλλά είτε δια της πέννας των είτε δια της πράξεως προ πολλού ήρχισαν να μας τα μεταδίδουν. Ίσως δε και εξ αυτού του λόγου να πηγάζει και η μήνις του κ. Ν.Α.Τ. έναντι όλων αυτών, διότι έπαψαν να θορυβούν εις το κενόν, παραμένοντες εις τα στενά πλαίσια ενός οργανισμού, ο οποίος φαίνεται τους απηγόρευε, ν' ανοίξουν τα φτερά τους, να πετάψουν πιο πέρα και ν' αγκαλιάσουν όλους τους Έλληνας ορειβάτας, σαν αδέρφια τους, όπως πραγματικά τους ένοιωθαν. Τα δεσμά έσπασαν και τ' αποτελέσματα για το σύνολον είναι ευοίωνα και ευχάριστα. Το μέλλον θ' αποδείξη πλέον ότι η απομόνωση, ιδία όταν επιβάλλεται, καταντά αυτόχρημα εγκληματική ενέργεια, εις βάρος του συνόλου.

Τα πρώτα αποτελέσματα: Φέτος το καλοκαίρι παρατηρήθη, ένας άνευ προηγουμένου ορειβατικός οργανισμός, με πρωταγωνιστάς τους απελευθερωθέντας. Ο «Σ.Ε.Ο.» με τις αναρριχητικές του σχολές στον Χορτιάτη και τα Βαρδούσια, ο «ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΟΣ» Αθηνών με τα μαθήματα αναρριχήσεως που παραδίδει ο πρύτανης των Ελλήνων αναρριχητών Γ. Μιχαηλίδης, οι διαδρομές που έγιναν από νεοφωτίστους αναρριχητάς τη συνοδεία και παρακολούθησι των παλαιών και πεπειραμένων Μιχαηλίδη, Τσαμακίδη, Λιάγκου, Ζολώτα κ.ά. και πληθώρα άλλων ορειβατικών εκδηλώσεων, δείχνουν καθαρά ότι μπήκαμε πια στον σωστό δρόμο για την ανάπτυξι της ορειβασίας (όπως την εννοούν στο εξωτερικό) στην χώρα μας.

Τώρα είμεθα βέβαιοι ότι, όσο και να οδύρεται ο κ. Ν.Α.Τ., για το κενόν που υπάρχει, μόνον στην φαντασία του, χάρις στις φιλότιμες προσπάθειες μερικών εκλεκτών, που δεν θορυβούν αλλ' εργάζονται σόκως, γράφεται «ΧΡΥΣΟΙΣ ΓΡΑΜΜΑΣΙ» η νεωτέρα ορειβατική ιστορία της Ελλάδος. Οφείλεται δε σ' όλους αυτούς τους πρωτεργάτας ένα ΜΕΓΑΛΟ ΕΥΓΕ, διότι κατάλαβαν τον προορισμό τους και τας υποχρεώσεις έναντι του συνόλου και μη ορωδήσαντες προ του θυμού, μερικών-μερικών, έπαψαν να εργάζονται για έναν περιωρισμένο αριθμόν ατόμων και ετέθησαν εις την διάθεσιν των πολλών».

4. Ο με το ψευδώνυμο Κραμπόν (το οποίον ανήκει σε αναρριχητή μας που δεν ζει σήμερα) γράφει στο περιοδικό «Ορειβάτης», τ. 13, Αύγ. 1958, σ. 87, με τίτλο «Απαντούν οι μικροί» τα εξής :

«Στο «Βουνό» Μαΐου-Ιουνίου 1958 (σ. 81) που κυκλοφόρησε προ ημερών ο κ. Ν.Α.Τ., όπως υπογράφεται, γνωστό και δραστήριο διοικητικό στέλεχος του Ε.Ο.Σ., θέλοντας να εξάρη τον κ. Γ. Π. Έλληνα, άλλοτε ορειβάτη και σήμερα εξερευνητή - εθνογράφο, που κατοικεί τώρα μόνιμα στο εξωτερικό σωρεύει μια σειρά από ανακρίβειες και αδικεί τους καλύτερους Έλληνες ορειβάτας μας και την ορειβασία μας.

Δεν είναι σωστό ότι «όλοι οι Έλληνες αναρριχητές είναι μαθητές του κ. Γ. Π.» Αντίθετα, η πλειοψηφία των σημερινών ορειβατών μας (δηλαδή αυτών που έχουν πραγματοποιήσει ορειβατικές διαδρομές, διαδρομές που εμφανίζουν τεχνικές δυσκολίες στα ελληνικά βουνά) δεν είχαν την χαρά να τον γνωρίσουν.

Δεν μας αποδεικνύει ο κ. Ν.Α.Τ. γιατί «η αναχώρησις του κ. Γ. Π. από την Ελλάδα δημιούργησεν ένα μεγάλο κενό στην ελληνική αναρρίχησι, κενό που σήμερα δεν ήλθε να το συμπληρώση κάποιος ισάξιός του αναρριχητής» και σεβής υπαινιγμός για την αξία των καλύτερων ορειβατών μας είναι το «μικροί και χωρίς αξία μαθητές του (όπως γράφει με χαρακτηριστική αβρότητα ο κ. Ν.Α.Τ.) βρήκαν την ευκαιρία να θορυβούν μέσα σ' αυτό το κενό» :

Σήμερα υπάρχει μια μικρή ομάδα Ελλήνων αναρριχητών, κυρίως συγκεντρωμένων στον Σ.Ε.Ο., που ξεπερνώντας το στάδιο της αναρριχητικής σχολής αντιμετωπίζει, λύνει και ξεκαθαρίζει τα ορειβατικά προβλήματα των βουνών μας, ανοίγει μεγάλες διαδρομές σε ελληνικά βουνά - πράγμα που δεν συνέβαινε κατά το παρελθόν, όταν είχαμε ακόμα την χαρά να έχουμε τον κ. Γ. Π. ανάμεσά μας.

Είναι ανακριβέστατο πως ο κ. Γ. Π. «είναι ο μόνος Έλληνας αναρριχητής που έκανε αναβάσεις σε γνωστούς και καθιερωμένους δρόμους των Άλπεων, που μας επιτρέπουν με βεβαιότητα να μιλήσουμε για τις αναρριχητικές του ικανότητες». Μερικοί Έλληνες ορειβάτες (Σ.Ε.Ο. και Ε.Ο.Σ.) έχουν πετύχει στο παρελ-

θόν εύκολες αλλά μεγάλες διαδρομές των Άλπεων («φυσικοί δρόμοι» του Μον Μπλάνκ, Μόντε Ρόσα) και τρεις ορειβάτες του Σ.Ε.Ο. η Κατερίνα Γκέκα, Γιώργος Μιχαηλίδης και Ιάσων Χατζηδίνας έχουν πετύχει τα τελευταία χρόνια έναν αριθμό αναβάσεων σε λίαν «γνωστούς και καθιερωμένους δρόμους των Άλπεων κλπ.», μερικές από τις οποίες είναι μεγάλες διαδρομές με σημαντικές τεχνικές δυσκολίες σε μεγάλο υψόμετρο και άλλες αναρριχήσεις σκληρές και πολύ δύσκολες.

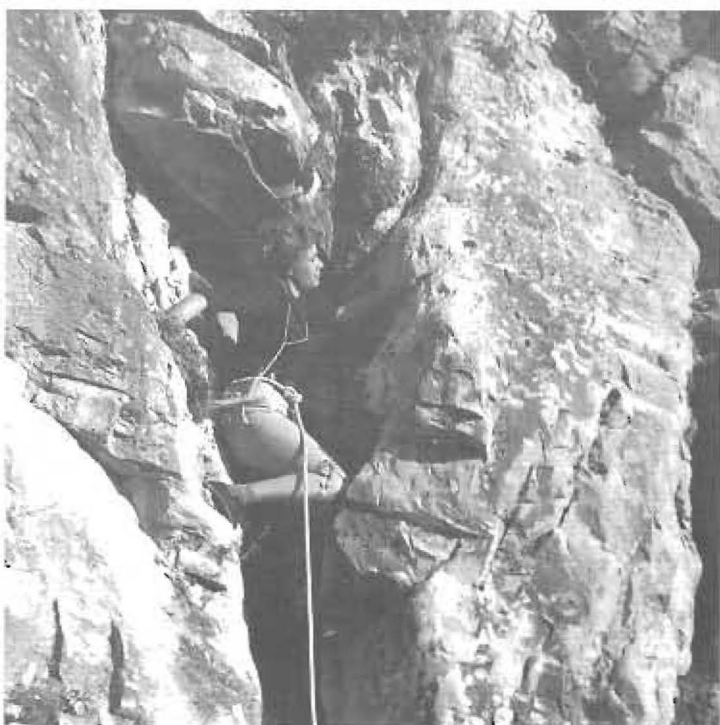
Δεν έχουμε την πρόθεση, ούτε υπάρχει κανείς λόγος να αντιπαραθέσουμε τους «γνωστούς και καθιερωμένους αυτούς δρόμους» με τους «δρόμους», που έκανε ο κ. Γ. Π. Και αν άλλωστε το θέλομε δεν ήταν δυνατό. Τη μοναδική φορά που το «Βουνό» αναφέρεται σε 3 αναβάσεις του κ. Γ. Π. στο εξωτερικόν (Αρ. 68-69/154-155 του 1951, σ. 75) ξεχνάει να μας διευκρινήσει αν είναι πρώτες αναβάσεις ή επαναλήψεις, τη βαθμολογία τους και τα στοιχεία που μας δίνει είναι τόσο ασαφή, η ονομασία των διαδρομών προφανώς εσφαλμένη (ή τουλάχιστον διαφορετική απ' αυτήν που χρησιμοποιούν οι ξένες νότες και εκθέσεις) ώστε δεν στάθηκε δυνατόν να προσδιορίσωμε για τί ακριβώς πρόκειται, ούτε σε μας ούτε σε ξένους σπεσιαλίστες των περιού ο λόγος κορυφών.

Πρέπει να ομολογήσωμε πως πολύ διστασαμε πριν αποφασίσουμε να δημοσιεύσουμε στον αγαπητό «Ορειβάτη» τις λίγες αυτές γραμμές κι αυτό δια δύο λόγους :

α). Πρώτα διατί δεν θέλαμε σε καμιά περίπτωση να νομισθή πως προσπαθούμε να μειώσωμε το ρόλο πούπαιξε ο φίλος Γ. Π. στη δημιουργία της ελληνικής ορειβασίας. Μόνο που αυτός ο ρόλος θα προσδιορισθή σαν κάποτε οι Έλληνες ορειβάτες αυτοπρόσωπα αποφασίσουν να γράψουν την ιστορία της ορειβασίας με συγκεκριμένα στοιχεία.

β). Ύστερα γιατί εμείς οι Έλληνες ορειβάτες - όπως εξ' άλλου οι ορειβάτες όλου του κόσμου - δεν αναγνωρίζουν σε κανένα μη ορειβάτη (έστω και εάν είναι διοικητικόν στέλεχος οιοδήποτε σωματείου) το δικαίωμα να μας αξιολογήσει, κρίνει ή διαβαθμίσει, το δικαίωμα ν' ασχοληθή με την ορειβασία ή τους ορειβάτες, τη δυνατότητα να μας νοιώσει και να κάνει σχόλιο, σαν αναφέρεται στα ενδοοικογενειακά. Ίσως κατ' αρχήν να μην είναι σκόπιμο ή αναγκαίο ν' απαντήσωμε. Αν κατ' εξαίρεσιν το κάνουμε σήμερα, αιτία είναι ότι η από παντελώς αναρμόδια χέρια κατομεταχειρίσις γεγονότων, που συνθέτουν την ορειβατική μας ιστορία, υπερέβη κάθε όριο αντοχής...».

5. Ο διευθυντής του περιοδικού «Ορειβάτης», αναρριχητής Ι. Λιανάς στο τεύχος 13, Αύγουστος 1958, σελ. 94 του «Ορειβάτη» δίνει μια τσουχερή απάντηση με τίτλο «**Μια για πάντα**», ενώ ταυτόχρονα με εκθειάζει, υπέρμετρα, είναι αλήθεια. Ζητώ συγγνώμη που δεν θα μπορέσω, δυστυχώς να μεταφέρω εδώ τίποτα από το ενυπόγραφο εκείνο άρθρο του κ. Λιανά, τον οποίο πάντως ευχαριστώ για τα καλά του λόγια προς το ταπεινό μου πρόσωπο. Όμως πάντα πίστευα και εξακολουθώ να πιστεύω, πως οι ύμνοι και οι έπαινοι, ακόμα και οι δίκαιοι, είναι επικίνδυνοι για εκείνον που απευθύνονται. Και το δημοσίευμα του κ. Λιανά, από την αρχή έως το τέλος του είναι γεμάτο απ' αυτούς σε απάντηση στα γραφόμενα του κ. Ν.Α.Τ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1959 - 1960

Στα αναρριχητικά γεγονότα του 1959 κυριαρχεί η πολυήμερη Πανελλήνια Αναρριχητική Σχολή του Ολύμπου, στην οποία είχαν στείλει μαθητές - αναρριχητές τα Τμήματα του Ε.Ο.Σ. Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Σερρών, η Ορειβατική Ομάδα Λιτοχώρου και οι Δυνάμεις Καταδρομών, που συνεργάζονταν με τον Ε.Ο.Σ., το όλον 26 εκπαιδευόμενοι. Επίσης, η μεγάλη αύξηση που σημειώσε ο αριθμός των αναρριχήσεων στα ελληνικά βουνά, που έφτασε στις 30.

Αρχίζω με την αναρριχητική σχολή, οι εργασίες της οποίας εκτός από τα ορειβατικά - φυσιολατρικά περιοδικά, απασχόλησαν τον ημερήσιο τύπο της χώρας, ιδίως δε τις εφημερίδες της επαρχίας. Πάντως, με πολλά τεχνικά στοιχεία και με αρκετές λεπτομέρειες περιγράφονται αναλυτικά σε ένα δεκασέλιδο άρθρο του Μιχάλη Δέφνερ με τίτλο «**Η Αναρριχητική Σχολή του Ολύμπου**» στο «Βουνό», τ. 210, Σεπτ.-Οκτ. 1959, σ. 123-133. Ο συγγραφέας στην αρχή του άρθρου επιχειρεί μια ανασκόπηση της μέχρι τότε αναρριχητικής κίνησης στην Ελλάδα και στις επόμενες σελίδες περιγράφει τις εργασίες της σχολής, για να συνεχίσει πιο κάτω και για τη μετασχολική δραστηριότητα της ομάδας στη Γκιώνα. Παραθέτω μερικά αποσπάσματα αυτού του άρθρου :

«Ακριβώς πριν τριάντα χρόνια, το 1929, ένα χρόνο μετά την ίδρυση του Ορειβατικού Αθηνών, αρχίζει στην Πέτρα της Βαρυμπότης και η λειτουργία της πρώτης στην Ελλάδα αναρριχητικής σχολής, με εκπαιδευτή τον Νίκ. Τσόρη, που διετέλεσε και Πρόεδρος του Τμήματος Αθηνών. Μαθηταί της σχολής αυτής υπήρξαν, μεταξύ άλλων, οι Ηλ. Νικόπουλος, Κ. Νάτσης, Δ. Χανιώτης, Τ. Βολφ κ.ά. όλοι στελέχη του Συνδέσμου μας.

Από τότε, έγιναν κατά καιρούς εκεί διάφορες αναρριχητικές σχολές, καθώς και στα βράχια κοντά στην κορυφή της Πεντέλης και στο Φλαμπούρι της Πάρνηθας. Οι αναρριχηταί εξασκούντο τις Κυριακές.

Ήδη στον πρώτο τόμο του περιοδικού μας («Το Βουνό» 1934, σ. 136-138 και 179-181), δημοσιεύει ο Νικ. Τσόρης κατάλληλο διδακτικό κείμενο, με τίτλο: «Χρησιμοποίησις του σχοινοῦ στις αναρριχήσεις».

Από τους μαθητάς των προπολεμικών αυτών σχολών βγήκαν και εκείνοι που πραγματοποίησαν τις πρώτες αναρριχητικές διαδρομές στα ελληνικά βουνά, όπως στον Όλυμπο το 1930 ο Κ. Νάτσης και το 1933 οι Γ. Σούτσος, Αντ. Μαρίνος, Δ. Χανιώτης και Ηλ. Νικόπουλος («Το Βουνό» 1934, σ. 71-73) και στα Βαρδούαια το 1936, οι Καΐσ. Αλεξόπουλος, Κ. Νάτσης, Αντ. Μαρίνος, Νικ. Περράκης και το ζεύγος Πετροχειλίλου («Το Βουνό» 1946, σ. 147-162).

Τις πραγματικά δύσκολες όμως αναρριχητικές διαδρομές πραγματοποιούν οι Έλληνες αναρριχηταί μεταπολεμικά.....

Κατά τα έτη 1941-42, 1942-43 και το 1946 λειτούργησαν, με διευθυντή τον Ιάκ. Σαντοριναίο, στους κόλπους του Τμήματος Αθηνών του Ε.Ο.Σ., Ορειβατικές Σχολές («Το Βουνό» 1958, σ. 137), στις οποίες ένα από τα κύρια μαθήματα ήταν η τεχνική του βράχου και του πάγου, με πρακτική εξάσκηση στο βράχο. Έτσι για πρώτη φορά διδάσκεται πλέον η αναρρίχηση συστηματικά, θεωρητικά και πρακτικά. Ως κείμενο διδασκαλίας χρησιμοποιήθηκε τότε το